

Ala xa Masenyi firin nde Annabi Samuweli bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila mange singe Sɔlu to faxa, Dawuda naxa a binya ki fanyi ra. A naxa laayidi tongo Sɔlu xa mixie bε, a a mu fe jaaxi yo rabama e ra hali Sɔlu to nu bara findi Dawuda yaxui ra. Na birin a masenxi nε a Dawuda nu wama birafe Ala xa seriye foxo ra.

Yudayakae naxa Dawuda ti mange ra e xun ma, kɔnɔ Isirayila bɔnsɔε naxee nu na kɔɔla ma, nee mu tin. Gere naxa lu Yudaya nun Isirayila tagi. A rapɔnyi Isirayilakae fan naxa tin Dawuda xa findi e xa mange ra.

Dawuda to findi mange ra, a naxa gbata sigade Ala xa saate kankira foxo ra, naxan mu nu soxi Darisalamu sinden. Ala naxa seewa na xa fe ra, a fa saate xiri a tan nun Dawuda bɔnsɔε tagi. A naxa a fala Dawuda bε a mangeya mu bama a bɔnsɔε yi ra abadan.

Dawuda xa yaamari naxa sabati a fanyi ra Isirayila bɔxi ma. A naxa senbe soto a yaxuie xun ma. Kɔnɔ na mangeya sɔɔneya kui, Dawuda naxa fe kobi nde raba. Ala naxa Annabi Natan xεε Dawuda yire, a fa na yunubi nun na yunubi sare masen a bε a fiixe ra. Dawuda to tuubi, Ala naxa dije a ma. Na taruxui findixi masenyi fanyi nan na ibunadama bε, Ala yunubi xafarima ki naxε.

Kɔnɔ yunubi tan fe birin kanama nɛ. Dawuda xa denbaya naxa tɔɔɔ ki fanyi ra. A xa di Abisalomi naxa a matandi, a a keri Darisalamu. A raɲɔnyi, Dawuda naxa gbilen mangɛya ra, kɔnɔ a nu bara tɔɔɔ a gbe ra a xa simaya kui.

Ala xa won mali xaxili fanyi sɔtɔde na taruxui birin kui. Amina.

Ala xa Masenyi firin nde Annabi Samuweli bɛ

Dawuda Sɔlu xa faxɛ kolonfe

¹ Sɔlu faxa xanbi, Dawuda naxa gbilen Sikilaga kelife Amalɛkikae bɔnbɔde. A naxa lu naa xi firin. ² A xi saxan nde, xɛmɛ nde naxa fa keli Sɔlu yire. A nu bara a xa donma ibɔɔ a ma, a bende so a xunyi ma sunnun fe ma. A to so Dawuda yire, a naxa a xinbi sin a bun ma binyɛ kui. ³ Dawuda naxa a maxɔrin, «I kelixi minden?» A naxa a yaabi, «N nan n gixi Isirayila xa gali nan ya ma.»

⁴ Dawuda naxa a fala a bɛ, «Munse dangixi naa? Na tagi raba n bɛ.» A naxa a yaabi, «Isirayilakae bara e gi gere ma. Mixi gbege bara faxa e ya ma. Hali Sɔlu nun a xa di xɛmɛ Yonatan bara laaxira.» ⁵ Dawuda naxa a fala xɛmɛ bɛ, naxan nu dentɛge safe a bɛ, a naxɛ, «I tan a kolonxi di, a Sɔlu nun a xa di xɛmɛ Yonatan bara laaxira?»

⁶ A naxa a yaabi, «N Sɔlu li Gilibowa geya nan fari a maxɔnɔxi a ɲaaxi ra. A nu wama a yetɛ faxafe tanbɛ ra, barima Filisita sɔɔri soe ragie nu bara a raxɛten. ⁷ A to n to, a naxa n xili. N naxa a ratin. ⁸ A naxɛ, «Nde na i tan na?» N naxa a yaabi, «Amalɛkika nde nan n na.» ⁹ A naxa a fala n bɛ, «N mu gɛxi faxade, i xa n mali n xa faxa.»

¹⁰ Na kui n naxa a faxa, barima n na kolon, a mu kisima feo. N naxa fa a xa mange tonxuma nun a xa belexe rasoe ra i tan n marigi xon ma.»

¹¹ Dawuda nun a xa mixie naxa e xa donmae iboo sunnunyi kui na dentege xa fe ra. ¹² E naxa Solu, a xa di xeme Yonatan, nun Alatala xa pama Isirayila bonsoe xa jonfe raba, naxee faxaxi gere kui. E naxa wa, e naxa sun han nunmare nee xa fe ra.

¹³ Dawuda naxa na xeme maxorin, naxan fa dentege sa a be, «I keli minden?» A naxa a yaabi, «Xone Amalekika xa di nan n na.» ¹⁴ Dawuda naxa a maxorin, «I tan mu gaaxu Ala xa Mixi Sugandixi faxade?» ¹⁵ Dawuda naxa a xa soori nde xili, a a yamari, «Yi xeme faxa!» A naxa na raba. ¹⁶ Dawuda naxa a fala na Amalekika be, «I to a fala a i bara Ala xa Mixi Sugandixi faxa, i bara i yete xun nakana. A lanma i xa faxa.»

¹⁷ Dawuda naxa yi suuki sebe Solu nun a xa di xeme Yonatan xa fe ra, ¹⁸ a fa yamari fi Yudayakae xa a xaran. A xili ne «Xali xa suuki.» A sebexi Yasari xa buki kui.

¹⁹ «Isirayila, wo xa mange xungbe bara laaxira geya fari, soori fanyie bara faxa.

²⁰ Wo naxa na fala Gati taa kui, wo naxa na xibaaru masen Asikalon taa kui, alako Filisita di ginnee naxa fa seewa, alako e tan sunnataree xa di ginnee naxa fa jlexin.

²¹ Gilibowa geyae, tune nun xini naxa bira wo ma, wo xa xee naxa fan,

barima mange Sölu xa kanke makantase bara
yaagi söto naa,
ture yo mu soma a ma sönon!»

²² «Yonatan xa xali bara söori xungbee faxa,
Sölu xa tanbe xa wali bara söoneya.

²³ Sölu nun Yonatan naxee nu rafanxi mixie ma
e xa simaya kui,

e birin fa faxa löxöe keren.

E nu xulun dangi segee ra.

E senbe nu gbo dangi yetee ra.

²⁴ Isirayila di ginée, wo xa wa Sölu xa fe ra,

naxan nu dugi fanyie ragoroma wo ma,

naxan nu xee ma fima wo ma xunmasee ra.»

²⁵ «Korogbae bara faxa gere kui.

Yonatan bara laaxira wo xa geyae fari.

²⁶ Yonatan ngaxakerenyi, n sunnunxi i xa fe ra.

I xa fe nu xörxö n ma!

I xa xanunteya nu na n be dangi ginée xa
xanunteya ra.

²⁷ Korogbae bara faxa gere kui.

Geresosee bara kana.»

2

Mange firin

¹ Na to dangi, Dawuda naxa Alatala maxörin,
a naxe, «N xa te Yuda taa nde kui?» Alatala
naxa a yaabi, a naxe, «Iyo.» Dawuda man naxa
a maxörin, «Yuda taa mundun?» Alatala naxa a
yaabi, «Hebiron böxi.» ² Na kui Dawuda naxa
te naa a nun a xa gine firinyie: Axinowama
Yisireelika nun Nabali Karemeleka xa gine fori

Abigayili. ³ Dawuda naxa a fɔxirabirɛe nun e xa denbayae xanin a xun ma. E naxa sa sabati Hebiron bɔxi.

⁴ Yuda xɛmɛe naxa e malan Hebiron, e fa Dawuda findi Yuda bɔnsɔɛ mange ra. Dawuda to a kolon a Yabesi Galadi xɛmɛe nu bara Sɔlu ragata, ⁵ a naxa xɛɛrae xɛɛ e xɔn ma, e xa sa a fala e bɛ, «Ala xa wo baraayi wo xa hinne xa fe ra wo naxan masenxi Sɔlu bɛ a xa maragate kui. ⁶ Alatala xa hinne wo ra, a xa lu wo sɛeti ma. N fan hinnema nɛ wo ra na xa fe ra. ⁷ Wo limaniya tongo, wo sɛnbɛ sɔtɔ, barima wo marigi Sɔlu bara faxa, Yuda bɔnsɔɛ bara n tan sugandi e xa mange ra.»

⁸ Na temui, Sɔlu xa sɔorie xa mange Abeneri nu bara Sɔlu xa di Isiboseti xanin Maxanayimi. ⁹ A naxa a findi Asuri, Yisireeli, Eframi, nun Isirayila birin mange ra. ¹⁰ Sɔlu xa di Isiboseti nu bara jɛ tongo naani sɔtɔ, a findixi mange ra temui naxɛ Isirayila xun ma. A naxa e yamari jɛ firin bun ma. Kɔnɔ Yuda bɔnsɔɛ tan naxa lu Dawuda xa mangɛya bun ma. ¹¹ Dawuda naxa Yuda bɔnsɔɛ yaamari jɛ solofere kike senni Hebiron kui.

¹² Neri xa di Abeneri nun Sɔlu xa di Isiboseti xa mixie naxa keli Maxanayimi sigafe ra Gabayon. ¹³ Seruya xa di xɛmɛ Yowaba nun Dawuda xa sɔorie naxa e li Gabayon ye yire. E naxa ti sɛeti, booree naxa ti naakiri ma. ¹⁴ Abeneri naxa a fala Yowaba bɛ, «Won ma sɔori ndee xa e boore gere won ya tode ra.» Yowaba naxa tin na ra. ¹⁵ Xɛmɛ fu nun firin naxa keli Bunyamin nun Sɔlu xa di Isiboseti xa mixie ya ma. Xɛmɛ fu nun firin naxa keli Dawuda xa mixie ya ma. E naxa

ti e boore kanke. ¹⁶ Birin naxa a gerefa suxu a xunyi ma, a santidegema raso a furi kui. E birin naxa faxa temui keren. Na kui e naxa menni xili sa Xelekati Asurin, naxan nu wama a falafe e xa xui ra «Santidegema yire.» ¹⁷ Na λοχοε Dawuda xa mixie naxa Abeneri nun Isirayila mixie bonbo a jaaxi ra.

¹⁸ Seruya xa di saxanyie nu na na gere kui: Yowaba, Abisayi, nun Asaheli. Asaheli to xulun alo xeli, ¹⁹ a naxa bira Abeneri foxo ra a xoxoxe ra. ²⁰ Abeneri naxa a ya rafindi a ma, a a maxorin, «I tan nan a ra Asaheli?» Asaheli naxe, «Iyo, n tan nan a ra!» ²¹ Abeneri naxa a fala a be, «I xa bira soori gbete foxo ra. I xa na faxa, i noma na xa geresose tongode i yete be.» Kono Asaheli mu tin gbilende a foxo ra. ²² Abeneri man naxa a fala Asaheli be, «N lu na. Xa n i faxa, n munse falama i taara Yowaba be?» ²³ Kono Asaheli mu tin. Na nan a niya, Abeneri naxa a soxo a furi ma, a xa tanbe fa mini a xanbi ra, a faxa keren na. Na dangi xanbi, naxan yo ne dangima Asaheli faxade ra, fo a ti naa.

²⁴ Yowaba nun Abisayi naxa bira Abeneri foxo ra, han soge dula temui, e fa so Ama geya yire, Giyaxa ya tagi, Gabayon gbengberenyi kira ra. ²⁵ Bunyamin bonsoe soorie naxa ti gere ki ma Abeneri xanbi ra geya fari. ²⁶ Abeneri naxa a fala Yowaba be, «Santidegema faxe nan tun tima? I mu a kolon a na raponma fe jaaxi nan ma? I xa yaamari fi i xa mixie xa gbilen e ngaxakerenyie foxo ra.» ²⁷ Yowaba naxa a yaabi, «N xa a fala i be Ala ya xori. Xa i tan xa mu woyen nu, muxu birama ne wo foxo ra han geesege.» ²⁸ Na temui,

Yowaba naxa feri fe, alako a xa soorie xa gbilen Isirayilakae fɔxɔ ra. Gere dan na ki nɛ.

²⁹ Abeneri nun a xa mixie naxa e jɛrɛ kɔɛ birin na, e dangi Araba bɔxi ra, e Yurudɛn xure giri, e dangi Bitiron na, e sa so Maxanayimi. ³⁰ Yowaba to gbilen Abeneri fɔxɔ ra, a naxa a xa mixi birin malan. Asaheli nun mixi fu nun solomanaani nu baxi Dawuda xa mixie ra na gere xa fe ra. ³¹ Kɔnɔ Dawuda xa mixie nu bara Bunyaminka mixi kɛmɛ saxan tongo senni faxa, naxee nu na Abeneri fɔxɔ ra. ³² E naxa Asaheli fure xanin e xun ma, e sa a ragata a benbae xa gaburi Bɛtɛlɛɛmu. Yowaba nun a xa mixie naxa e jɛrɛ kɔɛ birin na, e sa so Hebiron subaxɛ ma.

3

Sɔlu nun Dawuda xa mixie (Yudaya Mangɛɛ I 3:1-4)

¹ Gere bu nɛ ki fanyi ra Dawuda xa mixie nun Sɔlu xa mixie tagi, Dawuda senbɛ nu gboma, Sɔlu xa mixie tan senbɛ nu xurunma. ² Dawuda xa die nan ya naxee barixi Hebiron. A xa di singe findixi Aminon nan na, Axinowama Yisireelika naxan bari a bɛ. ³ A xa di firin nde findixi Kileyaba nan na, Nabali Karemeleka xa gine Abigayili naxan bari a bɛ. A xa di saxan nde findixi Abisalomi nan na, Gesuri mangɛ xa di gine Talamayi, Maaka naxan bari a bɛ. ⁴ A xa di naani nde findixi Adoniya nan na, Hagi naxan bari a bɛ. A xa di suuli nde findixi Sefataya nan na, Abitali naxan bari a bɛ. ⁵ A xa di senni nde findixi Yitireyami nan na, a xa gine Egela naxan

bari a be. Dawuda xa die nan na ki naxee bari Hebron.

⁶ Sölu xa mixie nun Dawuda xa mixie nu na gerefe temui naxe, Abeneri nu katama senbe sotode Sölu xa mixie ya ma. ⁷ Sölu xa konyi gine nde nu na naxan xili Risipa, Aya xa di gine. Isiboseti naxa Abeneri maxorin, «Munfe ra i biraxi n baba xa konyi gine foxo ra?» ⁸ Abeneri naxa xono Isiboseti ma na woyenyi xa fe ra, a fa a yaabi, «Pe, bare nan n na Yudaya boxi ma? N fe gbegbe rabaxi ne i bonsoe be, i baba xa denbaya be, nun i baba booree be. I baba xa xanunteya xa fe ra, n mu tin i sode Dawuda yi ra. Kono yakosi i fa n kalamuxi yi gine nan ma fe ra? ⁹ Ala xa n makiiti a paaxi ra, xa n mu fe birin naba alako Dawuda xa fe xa kamali, alo Alatala a laayidixi a be ki naxe, ¹⁰ a xa mangeya ba Sölu yi ra, a fa Dawuda xa mangeya mabanban Yudaya boxi ma, kelife Dana han Beriseeba.» ¹¹ Isiboseti mu suusa a yaabide woyen keren na, barima a gaaxuxi a ya ra.

¹² Abeneri naxa xerae xee Dawuda ma, e xa sa a fala a be a tan xili ra, «Nde gbe na yi boxi ra?» E man xa sa a fala a be, «Won xa saata, n xa i mali Isirayila birin ya xa rafindi i ma.» ¹³ Dawuda naxa a yaabi, «Awa, won xa saate xiri, kono n mu wama i xa fa n yire n ma gine Mikali xanbi, Sölu xa di gine.» ¹⁴ Dawuda naxa xerae xee Sölu xa di Isiboseti ma, a falafe ra, «N ma gine rasanba n ma be, n naxan xa kote doko Filisitaka soli keme ra.» ¹⁵ Na kui Isiboseti naxa sa a ba a xa mori Palatiyeli yi ra, Layisa xa di. ¹⁶ A xa mori naxa bira a foxo ra han Baxurimi a wama, kono Abeneri naxa a fala a be, «Gbilen i xonyi.»

Palatiyeli naxa gbilen. ¹⁷ Abeneri nun Isirayila forie naxa e boore to. A naxa a fala e be, «Singe wo nu wama ne Dawuda xa findi wo xa mange ra. ¹⁸ A lanma wo xa a raba yakosi, barima Alatala a fala ne a xa fe ra, «N nan ma jama bama ne Filisitakae nun a yaxuie birin yi ra n ma konyi Dawuda nan saabui ra.»» ¹⁹ Abeneri naxa woyen Bunyamin bonsoe fan be. Na dangi xanbi, a naxa siga Hebron a falafe ra Dawuda be Isirayilakae nun Bunyamin bonsoe naxan natexi. ²⁰ Abeneri to siga Dawuda yire Hebron, a tan nun mixi moxoren, Dawuda naxa xulunyi ti a tan nun a xa mixie be. ²¹ Abeneri naxa a fala Dawuda be, «N marigi, tin n xa siga Isirayila birin xun lan, alako wo xa saate xiri, birin xa lu i xa mangeya bun ma, alo i wama a xonma ki naxe.» Dawuda naxa tin Abeneri xa masenyi ra, a naxa a lu a xa siga bopesa kui.

²² A mu bu, Yowaba nun Dawuda xa soorie naxa fa see ra e naxee soto gere nde kui. Abeneri mu nu na Dawuda yire Hebron, barima Dawuda nu bara a bepin bopesa kui. ²³ Yowaba nun a xa soorie naxa a kolon Neri xa di Abeneri nu bara fa mange yire, a man fa siga bopesa kui. ²⁴ Yowaba naxa siga mange yire, a a fala a be, «I munse rabaxi Abeneri to fa i yire? I a luxi munfe ra a xa siga bopesa kui? ²⁵ I mu a kolon Neri xa di Abeneri faxi i madaxude nun i rabende ne?»

²⁶ Yowaba to keli Dawuda yire, a naxa mixie xee Abeneri foxo ra Sira ye kundi yire. E naxa fa a ra, konon Dawuda mu nu fefe kolon. ²⁷ Abeneri to gbilen Hebron, Yowaba naxa a mabendun a gundo ki ma taa naade ra, alo a ne wama e xa e

boore to. A naxa a sɔxɔ finɛ ra a furi ma menni a xunya Asaheli gbepɔxɔfe ra. Abeneri faxa na ki nɛ.

²⁸ Dawuda to na fe kolon, a naxa a fala, «Ala ya xɔri, Abeneri xa faxɛ mu findixi n ma kote ra, a mu findixi n ma mangɛya xa kote ra.

²⁹ Yi faxɛ kote na Yowaba nun a bɔnsɔɛ nan xun ma! Kundi fure xa lu a bɔnsɔɛ mixi ndee ma abadan, xa na mu a ra, maben fure, faxɛ jaaxi, ka kaamɛ.» ³⁰ Yowaba nun a taara Abisayi

Abeneri faxa na ki nɛ, e xunya Asaheli xa fe ra, naxan faxa gere kui Gabayon. ³¹ Dawuda naxa a

fala Yowaba nun a xa sɔorie bɛ, a naxɛ, «Wo xa wo xa donmae ibɔɔ sunnunyi kui, wo xa jɔnfe dugi ragoro wo ma Abeneri xa faxɛ xa fe ra.»

Mangɛ Dawuda naxa Abeneri fure mati gaburi dɛ ra. ³² E naxa Abeneri ragata Hebiron. Mangɛ Dawuda naxa wa a xui itexi ra, a nun pama birin.

³³ Mangɛ naxa yi suuki ba a bɛ, a naxɛ, «Abeneri lan nɛ nu a xa faxa alo matandila nde?

³⁴ I belɛxɛɛ mu nu xirixi, i sanyie fan mu nu xirixi!

I faxaxi nɛ, alo mixi tinxintare nde naxan jaaxankatama.»

³⁵ Nama birin naxa wa Abeneri xa fe ra. Dawuda xa mixie to wa a xa a dɛge, Dawuda naxa a kali, a naxɛ, «Ala xa n xun nakana a jaaxi ra xa n nan n dɛgema beemanu soge dulama tɛmui naxɛ.»

³⁶ Nama to Dawuda xa wɔyɛnyi mɛ, na naxa rafan e ma. Mangɛ Dawuda xa fe nu pama kenɛnma. ³⁷ Nama birin naxa a kolon a

Neri xa di Abeneri mu faxa mangɛ xa yaamari xa ma. ³⁸ Mangɛ naxa a fala a xa mixie bɛ, a naxɛ, «N xa a fala wo bɛ, to kuntigi xungbe bara

faxa Isirayila. ³⁹ Hali n to findixi wo xa mange sugandixi ra, n senbe bara xurun Seruya xa die ya i. Ala xa e xa wali jaaxi sare ragbilen e tan tinxintaree ma.»

4

Isiboseti xa faxe

¹ Solu xa di Isiboseti to a me, a Abeneri bara faxa Hebiron, limaniya naxa ba a yi, Isirayilakae fan naxa kontofili folo. ² Sori mange firin nu na Solu xa di yi ra. Keren nu xili Baana, boore nu xili Rekabu. Rimon Beerotika xa di xemee nan nu e ra. Beerotikae nu na Bunyamin bonsoe ya ma, ³ barima e e gixi ne, e sa doko Gitayimi. Han to, e sabatixi menni ne.

⁴ Di mabenxi keren nu na Solu xa di Yonatan yi ra. A je suuli nan nu a ra, Solu nun Yonatan faxa temui naxe Yisireeli. Gine naxan nu xipe fima a ma, na naxa a tongo, a xa a gi. Na gbata kui, gine naxa bira, na di sanyi naxa maxono, a maben. Na di nu xili ne Mefiboseti.

⁵ Rimon xa di xemee Rekabu nun Baana naxa siga Isiboseti xonyi yanyi tagi. Isiboseti nu saxi, a nu a xife. ⁶ E naxa so banxi kui, alo e nu na donse nan fenfe, kono e naxa so Isiboseti yire, e fa a furi soko a xa faxa a xa sade ma. E to ge na rabade, Rekabu nun a taara Baana naxa e gi. ⁷ E nu bara so Isiboseti xa banxi kui, e fa a li a saxi a xa sade ma a xa konkoe kui. E to ge a sokode, e a faxa, e naxa a xunyi bolon, e a xanin e xun ma. E naxa e jere ke birin na Araba kira xon ma. ⁸ E naxa Isiboseti xunyi xanin Dawuda xon ma Hebiron, e fa a fala, «Mange, Isiboseti xunyi nan

yi ki, Solu xa di xeme, i yaxui naxan nu wama i faxafe. N marigi, Alatala bara i gbejoxo Solu bɔnsɔe ma to.»

⁹ Dawuda naxa Rimɔn Beerotika xa die Rekabu nun Baana yaabi, «N bara n kali Alatala ra, naxan n natanga tɔɔre birin ma, n xa nɔndi fala wo be. ¹⁰ Mixi nde to a fala n be, a mange Solu bara faxa, na kanyi joxo nu a ma, a a xibaaru fanyi nan ibaxi n be. Kɔnɔ n tan bara yaamari fi, e xa a suxu, e a faxa Sikilaga taa kui. A xa xibaaru sare nan na ki! ¹¹ Mixi kobie na tinxintɔe nde faxa a xa banxi kui, han a xa sade ma, a mu lan xe e fan xa na nii sare fi? N mu lan xe n xa na mixie xa fe jɔn yi duniɲa ma?» ¹² Dawuda naxa a xa sɔɔrie yamari, e xa e faxa. E naxa e belexee nun e sanyie bolon, e sa e furee singan Hebiron ye yire. Kɔnɔ e naxa Isiboseti tan xunyi tongo, e a ragata Abeneri xa gaburi kui Hebiron.

5

Dawuda findife Isirayila mange ra (Yudaya Mangee I 11:1-3)

¹ Isirayila bɔnsɔe birin naxa fa Dawuda yire Hebiron, e fa a fala a be, «Won birin bɔnsɔe keren. ² Solu xa mangeya bun ma, i tan nan nu Isirayila rapɛɛɛma e xa geree kui. Alatala a masenxi ne i be, «I tan nan mɛɛnima n ma jama Isirayila ma, i tan nan findima e xa yarerati ra.»»

³ Na kui, Isirayila fori birin to fa mange Dawuda yire Hebiron, e nun Dawuda naxa saate xiri Ala ya xori. Forie naxa ture nde sa Dawuda xunyi ma tɔnxuma ra a e bara a sugandi a xa findi Isirayila mange ra. ⁴ Dawuda xa simaya

nu bara jɛ tongo saxan li na temui. A xa mangeya bu nɛ jɛ tongo naani. ⁵ A jɛ solofere kike senni nan naba mangeya ra Hebiron Yuda bɔnsɔɛ xun ma. A jɛ tongo saxan nun saxan nan naba mangeya ra Darisalamu Isirayila nun Yuda bɔnsɔɛ xun ma.

⁶ Mange Dawuda nun a xa sɔɔrie naxa siga Darisalamu alako e xa Yebusukae gere, naxee nu sabatixi mɛnni. Mɛnnikae naxa a fala Dawuda bɛ, «I mu soma be feo. Hali dɔnxuie nun mabenyeie nɔma i keride!» E jɔxɔ a ma a Dawuda mu nɔma sode naa. ⁷ Kɔnɔ Dawuda naxa nɔ e ra, a Siyoni taa sɛnbɛ yire masɔɔ. Na nan a toxi, na taa xili falama «Dawuda xa taa.» ⁸ Na lɔxɔɛ Dawuda naxa a fala, «Naxan wama yi Yebusukae masɔɔfe, fo a xa so ye yire bɔxi nan bun ma. Na kui a nɔma Dawuda yaxuie ra naxee luma alɔ mabenyeie nun dɔnxuie!» Na nan a ra, mixie nu a falama a dɔnxui nun mabenyi mu soma mange xa banxi kui.

⁹ Dawuda to nɔ e ra, a naxa sabati na yire makantaxi kui, a fa na xili sa «Dawuda xa taa.» A naxa a rabilinyie birin ti, kelife Milo han taa mabiri. ¹⁰ Dawuda sɛnbɛ nu gboma nan tui, barima Alatala Sɛnbɛma nu na a sɛeti ma. ¹¹ Tire mange Xirami naxa mixie xɛɛ Dawuda yire. E naxa sɛdiri wuri, banxi banbanyie, nun gemɛ masolie rasanba a ma, alako e xa mange banxi ti a bɛ. ¹² Dawuda nu a kolon, a Alatala nan a tixi mange ra Isirayila xun ma, a xa mangeya xa sabati Alatala xa nama Isirayila xa fe ra.

¹³ Dawuda to keli Hebiron, a naxa konyi ginɛɛ nun ginɛ gbɛtɛɛ sɔɔɔ Darisalamu, naxee bara

die bari a be. ¹⁴ Na die xili nan yi ki, naxee barixi a be Darisalamu: Samuwa, Sowa, Natan, Sulemani, ¹⁵ Yibixari, Elisuwa, Nefegi, Yafiya, ¹⁶ Elisama, Eliyada, Elifeleti.

¹⁷ Filisitakae to a me, a e bara Dawuda sugandi Isirayila mange ra, e birin naxa siga senbe ra a foxo ra, konso Dawuda to a me, a fa goro a xa yire makantaxi. ¹⁸ Filisitakae naxa fa, e naxa so Refa gulunba kui. ¹⁹ Dawuda naxa Alatala maxorin, a naxe, «A lanma n xa siga Filisitakae gerede? I e sama ne n sagoe?» Alatala naxa a yaabi, «Siga, n e sama ne i belexe.» ²⁰ Na kui Dawuda naxa siga, a e bonbo Baali Perasimi. A naxa a fala, «Alatala bara n yaxuie bonbo n ya ra, alo ye naxan bonboma xare ra diki iboma temui naxe.» Na yire xili sa Baali Perasimi na nan ma. ²¹ Filisitakae naxa e xa kuyee lu menni. Dawuda nun a xa mixie naxa nee birin xanin.

²² Na dangi xanbi Filisitakae man naxa te, e sa so Refa gulunba kui. ²³ Dawuda to Alatala maxorin, a naxa a yaabi, «I naxa te e ya ra de. I xa i mabilin e xanbi ra ne, i din e ra fotonyi ya ra. ²⁴ I na sanyi xui me wurie kon na temui naxe, i siga keren na Filisitakae foxo ra, barima a lima Alatala bara mini i ya ra e bonbode.» ²⁵ Dawuda naxa a raba, alo Alatala a falaxi a be ki naxe. A naxa Filisitakae bonbo, kelife Geba ma han Geseri.

6

*Saats kankira tunufe Darisalamu
(Yudaya Mang'e I 13:4-14, 15:25-16:3)*

¹ Dawuda man naxa Isirayila soorie malan, e konti naxa siga mixi wulu tongo saxan. ² E naxa siga Bale Yuda, Ala xa kankira tongode, Alatala xili falama naxan xun, Alatala Senbema magoroxi naxan ma malekee masolixie tagi. ³ E naxa Ala xa kankira doxo saretu neene nde fari, e fa e jere a seeti ma kelife Abinadabo xonyi geya fari. Abinadabo xa di xemee Usa nun Axiyo nan nu saretu neene raperefe. ⁴ E naxa a rapere kelife Abinadabo xonyi geya fari. Axiyo nu jerefe saretu ya ra, Ala xa kankira nu na naxan fari. ⁵ Dawuda nun Isirayila jama nu na Alatala matoxofe maxase mooli birin na. Maxase wuri daaxie nun kora mooli ndee nu na e yi ra.

⁶ E to Nakon xa lonyi li, ningee naxa wa birafe. Na kui Usa naxa a belexe itala, a Ala xa kankira suxu. ⁷ Alatala naxa xono a ma a xa na karinyi ma, a fa a sonto Alatala xa kankira fe ma. ⁸ Dawuda naxa xono Alatala Usa faxafe ra. E naxa na yire xili sa Peresi Usa. Naa xili falama na ki ne han to loxo.

⁹ Dawuda naxa gaaxu Alatala ya ra na loxo, a a fala, «Alatala xa kankira fa soma n tan xonyi di?» ¹⁰ A naxa nate tongo a a mu lanma a xa a raso a xa taa kui sinden, a xa a xanin Obedo Edon Gatika xonyi. ¹¹ Alatala xa kankira naxa lu menni han kike saxan. Na waxati bun ma, Alatala naxa baraka sa Obedo Edon nun a xa mixi birin ma. ¹² E naxa sa na dentege mange Dawuda be. E naxe, «Alatala bara duba Obedo Edon xa foxe be Alatala xa kankira xa fe ra.»

Na kui Dawuda naxa siga Obedo Edon xonyi, a sa Alatala xa kankira tongo, a a xanin seewe ra a xa taa kui. ¹³ Kankira xaninyie to santongo senni

raba, Dawuda naxa tuura nun ninge bōrōgexi ba sērēxē ra. ¹⁴ Dawuda nu na fare boronfe a senbē birin na Alatala ya i, dugi fiixē ragoroxi a ma. ¹⁵ Dawuda nun Isirayila pama naxa na kankira rasiga Darisalamu, e nu Alatala matōxō sarāe fe xui ra.

¹⁶ E nu kankira rasoma Dawuda xa taa kui temui naxē, Solu xa di ginē Mikali nu tixi wunderi ra. A to Dawuda to fare boron na, Ala xa kankira ya ra, a bōjē naxa rapaaxu a ma. ¹⁷ E naxa Alatala xa kankira dōxō kiri banxi bun ma Dawuda nu naxan tixi a bē. Na temui Dawuda naxa sērēxē gan daaxie nun xanunteya sērēxē ba. ¹⁸ A to gē na sērēxē bade, a naxa duba pama bē Alatala Senbema xili ra. ¹⁹ A naxa taami keren, tamaree, nun xōrē maniyē fi ginē nun xēmē birin ma, e fa gbilen e xōnyi.

²⁰ Dawuda to gbilen a xōnyi, a xa sa duba a xa denbaya bē, Mikali naxa a ralan, a a fala a bē, «I tan, Isirayila mangē, i tan nan fare boronfe i mageli ra i xa konyie nun e xa ginē ya i yi ki, alō segetala xurutare nde, i mu yaagi?» ²¹ Dawuda naxa a yaabi, a naxē, «N a rabaxi Alatala nan bē, naxan n sugandi, a n nafisa i baba nun a bōnsōē birin bē, a n findi a xa pama Isirayila mangē ra. N matōxōē nan tife Alatala bē. ²² N bara tin nde xa sa na fari, n man xa n yetē magoro a bē. Na konyi ginē i naxee xa fe fala, nee fan n binyama nē.» ²³ Na na a ra, Solu xa di ginē Mikali mu di yo bari a xa simaya kui.

*Ala xa laayidi Dawuda be
(Yudaya Mangɛ I 17:1-27)*

¹ Mangɛ Dawuda to gɛ sabatide a xa mangɛ banxi kui, a yaxui naxee birin a rabilinyie naxa lu a bun ma Alatala saabui ra, ² a naxa a fala Annabi Natan bɛ, a naxɛ, «A mato ba, n tan sabatixi sɛdiri wuri banxi fanyi nan kui yi ki, kɔnɔ Ala xa seede kankira tan na kiri banxi nan bun ma.» ³ Natan naxa mangɛ yaabi, a naxɛ, «Naxan birin na i bɔɲɛ ma, a birin naba, Alatala na i fɔxɔ ra.»

⁴ Na kɔɛ ra, Alatala naxa a masen Natan bɛ, ⁵ «Siga, a fala n ma konyi Dawuda bɛ, <Alatala yi nan masenxi, a n xa a fala i bɛ, «I tan nan banxi tima n bɛ n sabatima dɛnnaxɛ? ⁶ Kabi n naxa Isirayila ramini Misira, han to, n mu lu banxi kui. N bara n ɲɛrɛ n ma hɔrɔmɔlingira kui naxan findixi kiri banxi ra. ⁷ N ɲɛrɛ naxan birin naba n nun Isirayila bɔnsɔɛɛ ra, n mu a fala n ma mixi sugandixi yo bɛ, munfe ra i mu banxi ti n bɛ sɛdiri wuri ra?»>>>

⁸ «I xa a fala n ma konyi Dawuda bɛ, <Alatala Sɛnbɛma xa masenyi nan yi ki: N tan nan i tongo xuruse dɛmadon wali kui, n i findi n ma pama Isirayila mangɛ ra. ⁹ N bara i kanta i xa ɲɛrɛ birin kui, n bara i yaxui birin sontɔ. Yakɔsi n i findima nɛ xili xungbe kanyi ra dunɲa kuntigie ya ma. ¹⁰ N bɔxi fima n ma pama Isirayila pama ma e sabatima dɛnnaxɛ, e fa lu bɔɲɛsa kui abadan. Mixi kobi mu e tɔɔrɔma sɔnɔn alɔ tɛmui dangixi. ¹¹ Keli n kiitisae dɔxɔ tɛmui naxɛ n ma pama Isirayila xun na, han ya n i yaxui birin safe nɛ i sagoe.>>

«Alatala xa masenyi nan ya: Alatala yati bɔnsɔɛ fima nɛ i ma. ¹² I xa simaya na kamali, i fa i benbae li aligiyama, n a niyama nɛ i xa di xa findi mangɛ ra i jɔxɔɛ ra, n fa a xa mangɛya mabanban. ¹³ A fama n ma hɔrɔmɔbanxi tide, n a xa mangɛya mabanbanma nɛ abadan. ¹⁴ N findima a baba nan na, a fan findi n ma di ra. A na ba n ma kira xɔn ma, n a jaxankatama nɛ mixie saabui ra. ¹⁵ Kɔnɔ n ma hinne mu bama a ma, alɔ n a ba Solu ma ki naxɛ, n naxan igoroxi i ya i. ¹⁶ I bɔnsɔɛ nun i xa mangɛya mabanbanma nɛ abadan, i xa kibanyi dɔxɔma nɛ temui birin.» ¹⁷ Natan naxa Ala xa masenyi birin dentɛge Dawuda bɛ.

¹⁸ Na dangi xanbi, mangɛ Dawuda naxa a magoro Alatala ya i, a a masen a bɛ, «N Marigi Alatala, munfe ra i n tan nun n xabile xa fe itexi yi ki? ¹⁹ I man bara a fala e xa fe fama itede yare. N Marigi Alatala, i darixi na mɔɔli raba ra Adama di nan bɛ? ²⁰ N tan Dawuda, i xa konyi, n nɔma munse falade i bɛ? I n bɔnɛ birin kolon. ²¹ I bara yi fe xungbe raba i xa laayidi nun i janige xa fe ra, i fa a masen n tan i xa konyi bɛ. ²² N Marigi Alatala, i senbɛ gbo, i maniyɛ mu na. Ala gbɛtɛ yo mu na bafe i tan na. Muxu na nan mɛxi muxu tuli ra. ²³ Bɔnsɔɛ mundun na yi duniɲa ma naxan luxi alɔ Isirayila bɔnsɔɛ, i xa pama sugandixi? I tan Ala bara na si kerenyi xun sara i yɛtɛ bɛ, e fa findi matɔxɔɛ ra i bɛ. I tan bara kaabanakoe raba e bɛ, i fa sie nun e xa alae kerɪ i xa pama ya ra, i naxan xun saraxi Misira. ²⁴ I bara senbɛ so i xa pama Isirayila yi ra, alako a xa findi i xa pama ra abadan, i fan xa findi e Marigi

Ala ra.»

²⁵ «Yakōsi, n Marigi Alatala, i xa i xa laayidi rakamali n be. I naxan fala n xabile xa fe ra, i xa na ragiri abadan. ²⁶ I xili xa ite abadan! Mixie xa a fala, <Alatala Senbema findixi Isirayila Marigi nan na! I xa senbe fi i xa konyi Dawuda bōnsōe ma!> ²⁷ I tan yati, Isirayila Marigi Alatala Senbema, i bara a masen n be, <N bōnsōe fima ne i ma.> Na nan a ra, n tan i xa konyi bara limaniya soto n xa yi maxandi ti i ma. ²⁸ Yakōsi, n Marigi Alatala, i tan nan na Ala ra. Nōndi nan i xa masenyi ra. I bara i xa hinne masen n be. ²⁹ Yakōsi, baraka sa n xabile ma, alako e xa ti i ya tode ra abadan. I tan, n Marigi Alatala, i tan nan woyenxi. I xa masenyi nan a niyama n bōnsōe baraka sotoma abadan.»

8

Dawuda geree geenife (Yudaya Mang'e I 18:1-17)

¹ Na birin dangi xanbi, Dawuda naxa Filisitakae bōnbō, a e lu a xa yaamari bun ma.

² A naxa Mowabakae fan bōnbō. Mixi naxee suxu, a naxa nee itaxun doxo saxan, a fa doxo firin faxa. Mowabakae naxa lu Dawuda xa nōe bun ma, e nu fa duuti fi a ma.

³ Dawuda to gere ti Efirati xure longori, a naxa Rexobo xa di Hadadeseri bōnbō, naxan findixi Soba mange ra. ⁴ Dawuda naxa Hadadeseri xa soe ragi mixi wulu keren keme solofere suxu, a nun soori mixi wulu moxoɲen. A naxa soe birin san fase raxaba, bafe soe keme ɲondon a naxee ragata a yete be.

⁵ Aramikae naxa keli e xonyi Damasi, e xa Hadadeseri Soba mange mali, kono Dawuda naxa e xa mixi wulu moxonon nun firin sonto.

⁶ Na kui Dawuda naxa a xa soorie rasabati Damasi, Aramikae fa lu a xa yaamari bun ma, e duuti fi. Alatala nu Dawuda xun nakelima yire birin.

⁷ Dawuda naxa kanke makantase xesema daaxi gbege ba Hadadeseri xa mixie yi ra, a e xanin Darisalamu. ⁸ A naxa wure gbeeli gbege fan tongo Betaxa nun Berotayi, Hadadeseri xa taae.

⁹ Xamata mange Tohu to a me, a Dawuda bara Hadadeseri xa soorie birin bonbo, ¹⁰ a naxa a xa di Yorami xee mange Dawuda yire, a xa sa a xeebu, a man xa a tantu Hadadeseri gerefe nun a bonbofe ra. Yorami naxa a sanba gbeti, xesema, nun wure gbeeli ra. ¹¹ Mange Dawuda naxa na birin fi Alatala ma. A nu luma na raba ra xesema nun gbeti birin na a naxan sotoma gere kui a yaxuie yi ra, ¹² alo Aramikae, Mowabakae, Amonikae, Filisitakae, Amalekikae, nun Rexobo xa di Hadadeseri Soba mange.

¹³ Na nan a ra Dawuda naxa xili xungbe soto a to Aramikae bonbo Foxe Gulunba, a mixi wulu fu nun solomasaxan sonto dennaxe. ¹⁴ A naxa a xa soorie rasabati Edon boxi birin ma. Menni nu na Dawuda xa yaamari nan bun ma, barima Alatala nu xun nakeli fima a ma yire birin.

¹⁵ Dawuda naxa a xa pama Isirayila yamari tinxinyi nun nondi ra. ¹⁶ Seruya xa di Yowaba nan nu na Dawuda xa soorie xa mange ra. Axiludu xa di Yehosafati nan nu na mange xa keedi ragatama ra. ¹⁷ Axituba xa di Sadoki nun Abiyatari xa di Aximeleki nan nu na serexedube

kuntigie ra. ¹⁸ Seraya nan nu na Dawuda xa sebeliti ra. Yehoyada xa di Benaya nan nu na Keretikae nun Peletakae xa mange ra. Dawuda xa di xeme fan nu walima e baba xa mangeya kui.

9

Dawuda mɛɛnife Mefiboseti ma

¹ Dawuda naxa maxɔrinyi ti, a naxe, «Sɔlu xabile mixi nde na na, n nɔma hinnede naxan na Yonatan xa fe ra?» ² Sɔlu xa konyi nde nu na naxan xili Siba. E to fa a ra Dawuda yire, mange naxa a maxɔrin, «I tan nan xili Siba?» A naxe, «Iyo mange, n tan nan a ra, i xa konyi di.» ³ Mange naxa a maxɔrin, «Mixi gbete mu na Sɔlu xabile ya ma n nɔma hinnede naxan na?» A naxa mange yaabi, a naxe, «Yonatan xa di xeme keren na na, naxan sanyi mabenxi.» ⁴ Mange naxa a maxɔrin, «A na minden?» Siba naxa a fala, «A na Amiyeli xa di Makiri xɔnyi Lodebara taa kui.»

⁵ Mange Dawuda naxa a xee Amiyeli xa di Makiri fende Lodebara taa kui. ⁶ Yonatan xa di Mefiboseti, Sɔlu xa mamadi to Dawuda yire li, a naxa a yatagi rafelen bɔxi ma. Dawuda naxa a xeebu, «Mefiboseti.» Mefiboseti naxa a ratin, «N tan nan ya, i xa konyi di.» ⁷ Dawuda naxa a fala a be, a naxe, «Hali i mu gaaxu, a kolon n wama hinnefe i ra i baba Yonatan xa fe ra. N Sɔlu xa bɔxie birin nagbilenma ne i ma. A xɔli n ma i xa i dege n xɔnyi lɔxɔ yo lɔxɔ.» ⁸ Mefiboseti man naxa a yatagi rafelen bɔxi ma, a a fala, «I wama n ma fe fanyi xɔnma munfe ra? N tide mu dangi hali bare faxaxi nde yati ra.»

⁹ Na temui mange naxa Siba xili, a a fala a be, «N bara Solu nun a xa die xa se birin fi i marigi Yonatan xa di ma. ¹⁰ I tan, i xa die, nun wo xa konyie, wo xa xe sa a be, alako a xa baloe soto. I marigi xa di Mefiboseti fama a degede n xonyi loxo yo loxo.» Di xeme fu nun suuli nun konyi moxoren nan nu na Siba yi ra. ¹¹ Siba naxa a fala mange be, a naxe, «Mange, n i xa yaamari rabama ne alo i a falaxi n be ki naxe.» Dawuda nu bara a fala, a Mefiboseti a degema mange xonyi alo mange xa die a rabama ki naxe.

¹² Di lanma di nde nu na Mefiboseti yi ra, a xili Mike. Siba xa mixie birin nu walima Mefiboseti be. ¹³ Mefiboseti nu sabatixi Darisalamu ne, temui birin a nu a degema mange xonyi ne. A sanyi firinyie nu mabenxi.

10

Dawuda xa xerae Amonikae yire (Yudaya Mangse I 19:1-19)

¹ Na to dangi, Amonikae xa mange naxa faxa, a xa di Xanun naxa findi mange ra a joxoe ra. ² Dawuda naxa a fala, «N hinnema ne Naxasa xa di Xanun na, alo a baba a rabaxi n tan be ki naxe.» Na kui Dawuda naxa xerae xee, e xa sa jon xebui ti a baba xa faxe ma. Dawuda xa xerae to Amoni boxi li, ³ kuntigie naxa a fala Xanun be, e naxe, «I joxo a ma a Dawuda yi mixie xexi i baba xa jonfe nan kunfa bade? E faxi i xa boxi rabende ne, alako Dawuda xa be kana.» ⁴ Na kui Xanun naxa Dawuda xa xerae suxu, a e dexabe seeti bi, a e xa donmae iboo e xore yailanyi ma, a e keru e mageli ra yaagi kui.

⁵ Dawuda to a me e naxan nabaxi, a naxa mixie rasiga a xa xεerae ralande, e a fala e be, «Wo xa lu Yeriko, han wo de xabee xa mini. Na temui, wo xa fa.» A na raba e xa yaagi xa fe nan ma.

⁶ Amonikae naxa a kolon, a e xa fe bara rapaaxu Dawuda ma. Na kui e naxa soorie malan kelife yire wuyaxi: mixi wulu moxoren kelife Beti Rexobo nun Soba Arami boxi ma, mixi wulu keren Maaka mange xa boxi ma, nun mixi wulu fu nun firin Tobo xa boxi ma. ⁷ Dawuda to na fe me, a naxa Yowaba nun a xa soorie rasiga na gere sode. ⁸ Amonikae naxa ti a gere ki ma e xa taa sode de ra. Aramika naxee tan kelixi Soba nun Beti Rexobo, sa soorie xun ma naxee keli Tobo nun Maaka, nee naxa lu e xati ma taa fari ma.

⁹ Yowaba naxa a to gere tixi a be yare nun xanbi. A naxa a xa soori senbema ti Aramikae ya ra, ¹⁰ a booree ti Amonikae ya ra, a xunya Abisayi xa yaamari bun ma. ¹¹ A naxa a fala a xunya be, «Won xa won boore senbe so. Aramikae senbe na gbo n be, i fa n mali, konon fan xa Amonikae senbe sa gbo i be, n sigama ne i malide. ¹² I xa limaniya, i xa senbe so. Won xa gere so won ma mixie nun won Marigi Ala xa taae be. Alatala fama a sago rabade.»

¹³ Yowaba nun a xa soorie to makore Aramikae ra, e naxa e gi a ya ra. ¹⁴ Amonikae to na to, e fan naxa e gi Abisayi ya ra, e so taa kui. Na gere dangi xanbi, Yowaba naxa gbilen Darisalamu.

¹⁵ Aramikae to a to, a Isirayilakae bara e bonbo, e man naxa e senbe birin xunlan. ¹⁶ Hadadeseri naxa Aramika gbete xili kelife Efirati naakiri ma, e fa Hadadeseri xa soori mange Sobaki li

Xelama taa kui. ¹⁷ Dawuda to na kolon, a naxa Isirayilakae birin xunlan, e naxa giri Yuruden xure naakiri ma, e siga Xelama. Aramikae naxa ti Dawuda ya ra, e fa a gere. ¹⁸ Kono Aramikae mu no a ra, e naxa e gi Isirayila ya ra. Dawuda naxa e xa soe ragi wulu tongo naani faxa, a nun soori wulu tongo naani. A naxa e xa soori mange Sobaki fan bonbo, a naxa faxa menni. ¹⁹ Mange naxee birin nu na Hadadeseri malife, nee to a to Isirayila bara e bonbo, e naxa saate xiri e nun Dawuda ra, e fa lu a xa yaamari bun ma. Kabi na waxati, Aramikae mu suusa Amonikae malide sonon.

11

Dawuda nun Batiseba (Yudaya Mang'e I 20:1)

¹ Na je igbilenyi, mange nu geree tima waxati naxe, Dawuda naxa Yowaba nun Isirayila soorie xee Amonikae gere, a nun Raba taa suxude. Kono Dawuda tan naxa lu Darisalamu. ² Nunmare nde, Dawuda naxa keli a xa sade ma, a siga a mapere, a xa koore banxi fari. Kelife na yire itexi, a naxa gine tofanyi nde to, a na a maxafe. ³ Dawuda naxa mixi nde xee a xa fe maxorinde. A naxa fa a fala a be, a Eliyami xa di Batiseba nan a ra, naxan doxoxi Uri Xitika xon. ⁴ Dawuda naxa mixie xee, e xa a xili. A to fa, Dawuda naxa a kolon gine ra. Na dangi xanbi, Batiseba naxa gbilen a xonyi. Na temui a nu baxi gede a xa kike wali ra. ⁵ Batiseba to a kolon a bara tege, a naxa na fala Dawuda be, a naxe, «N bara furi tongo.»

⁶ Na kui, Dawuda naxa Yowaba yamari, a xa Uri Xitika rafa a tan Dawuda ma keli gere yire. Yowaba naxa na raba, ⁷ Uri naxa siga Dawuda yire. Dawuda naxa maxorinyi ndee ti a ma Yowaba nun a xa soorie xa fe ra, naxee nu na gere sofe. ⁸ Na dangi xanbi, Dawuda naxa a fala Uri be, «Siga i xonyi, i xa sa i maxa.» Uri to keli mange banxi sigafe a xonyi, Dawuda naxa se fanyi nde rasanba a ma.

⁹ Kono Uri mu gbilen a xonyi. A naxa xi mange xa buntunyi kui mange makantee ya ma. ¹⁰ Na kuye iba mixi nde naxa sa a fala Dawuda be, «Uri mu siga a xonyi.» Na kui, Dawuda naxa Uri xili, a a maxorin, «Munfe ra i mu gbilen i xonyi? I mu kelixi biyaasi xe?» ¹¹ Uri naxa a yaabi, «Alatala xa saate kankira, Isirayila, nun Yudaya soorie, nun n marigi Yowaba, e birin na leele bun ma gere yire. A lanma n tan xa so n xonyi, n xa n dege, n xa n min, n nun n ma gine xa kafu na kui? N bara n kali i xa simaya yati ra, n mu na fe mooli rabama.»

¹² Dawuda naxa a yaabi, «I xa lu be to. Tina n i bejinma ne.» Na kui Uri naxa lu Darisalamu na xi firinyi. ¹³ Dawuda naxa a xili a xa a dege a xonyi. Na temui Dawuda naxa a rasiisi, kono na koe ra Uri mu siga a xonyi. A man naxa xi mange makantee ya ma. ¹⁴ Na kuye iba, Dawuda naxa bataaxe sebe Yowaba ma, a a so Uri yi ra. ¹⁵ A sebexi na bataaxe kui, «Wo xa Uri ti yire nde gere xoxoxi dennaxe. Gere kui wo xa wo magbilen wo keli a xun, alako a xa faxa na gere kui.»

¹⁶ Yowaba naxa Uri ti yire nde a a kolon gere xoxoxi dennaxe ki fanyi. ¹⁷ Taakae to mini

Yowaba xili ma, Dawuda xa mixi ndee naxa sonto. Uri Xitika nu na nee ya ma. ¹⁸ Yowaba naxa xεera xεε Dawuda yire, a fe birin dentεge a bε naxan dangixi na gere kui. ¹⁹ Yowaba naxa a fala na xεera bε, «I na ge na dentεge sade, ²⁰ xa mangε fa xono, a fa yi woyenyi mooli fala, <Munfe ra wo wo masoxi na taa ra a gbe ra gere sode? Wo mu nu a kolon a e noma bunyi tide kelife taa tεte fari ma? ²¹ Yerubeseti xa di Abimeleki mu faxa na ki xε? Gine nde nan a gono gεme xungbe ra kelife Tebesi taa tεte ra. Wo wo masoxi na tεte ra munfe ra?> Na temui i xa yi woyenyi sa i xa dentεge fari, a falafe ra, <I xa konyi Uri Xitika fan bara faxa na gere kui.>»

²² Xεera naxa siga, a fe birin dentεge sa Dawuda bε naxan dangi gere kui alo Yowaba a fala a bε ki naxε. ²³ A naxε, «Yi mixie bara no muxu ra. E to mini taa fari ma, muxu naxa e matutun han e man naxa so taa sode de ra. ²⁴ Kono na temui mixi gbetεe naxa xalie woli muxu ma kelife taa tεte fari. Muxu xa mixi ndee naxa faxa, hali i xa konyi di Uri, na Xitika.» ²⁵ Dawuda naxa na xεera yaabi yi ra, «Yowaba, i boje naxa rapaaxu i ma yi fe ma, barima gere tan kui, fo mixi nde xa faxa nε. I xa na taa suxu senbe ra, i a birin kana.» I tan fan xa a ralimaniya.

²⁶ Uri xa gine to a me a xa mōri bara faxa, a naxa kaaje fe raba. ²⁷ A xa kaaje fe to ba a ra, Dawuda naxa a xili, a a findi a xa gine ra. Na temui a naxa di xεme keren bari a bε. Kono Dawuda naxan nabaxi, na mu rafan Alatala ma.

12

Annabi Natan xa masenyi Dawuda be

¹ Alatala naxa Natan xεε Dawuda xɔn ma. Natan naxa a fala a be, «Mixi firin nu na taa nde kui, keren nu findixi banna nan na, boore setare. ² Xuruse gbegbe nu na na banna yi ra, ³ kɔnɔ yεxεε ginε keren peti nan nu na setare tan yi ra. A na sara nε, a nu a balo a xɔnyi a xa die ya ma. A nu donse xuntunyie fima a ma, a nu ye fi a ma a yetε xa tɔnbili ra. Kɔε ra yεxεε nu xima a kanke nan ma. A nu luxi nε a be alo a xa di. ⁴ Lɔxɔε nde xɔjε naxa fa na banna xɔnyi. Na banna to mu tin xuruse bade a yetε xa gɔɔrε kui, a naxa siga a sa na setare xa yεxεε kerenyi tongo, a a faxa, a a rafala a xa xɔjε be.»

⁵ Dawuda to na mε, a naxa xɔnɔ ki fanyi ra na banna ma, a naxa a fala Natan be, «N bara n kali Alatala xili ra, na banna lan nε a xa faxa. ⁶ A man xa na yεxεε jɔxɔε naani ragbilen na setare ma, barima a bara fe kobi raba, a mu kinikini.»

⁷ Na temui Natan naxa a fala Dawuda be, a naxε, «I tan nan na na banna ra! Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxε, «N bara i sugandi Isirayila mange ra, n bara i ratanga Solu ma, ⁸ n fa a xa banxi so i yi ra, a nun a xa ginεe, a nun Isirayila nun Yudaya birin. Xa na mu i wasa nu, n nu nɔma nde sade na xun ma. ⁹ Munfe ra i Alatala xui maberexi, i wali jaaxi raba? I bara Uri Xitika faxa Amonikae saabui ra, i bara Uri xa ginε tongo, i a findi i gbe ra. ¹⁰ Yakɔsi, gere mu makuyama i bɔnsɔε ra sɔnɔn, barima i bara n xui mabere, i Uri Xitika xa ginε findi i gbe ra. ¹¹ N xa a fala i be, n tan Alatala fama i tɔɔrɔde i

bonsɔɛ tagi. N fama i xa ginɛɛ bade i yi ra, n e so i xa mixi nde yi ra, e nun nee fa kafu kɛnɛ ma. ¹² I tan fe jaaxi rabaxi a gundo daaxi nɛ, kɔnɔ n i sare ragbilenma a kɛnɛ ma daaxi nɛ Isirayila nama ya xɔri.»

¹³ Dawuda naxa a fala Natan bɛ, «N bara yunubi raba Alatala ra!» Natan naxa a yaabi, «Alatala bara diɲɛ i xa yunubi ma, i mu faxama. ¹⁴ Kɔnɔ i to a niyaxi Alatala yaxuie xa nɔ a maberede yi fe kui, i xa di naxan fama baride, na tan faxama nɛ.» ¹⁵ Natan naxa gbilen a xɔnyi.

Alatala naxa fure radin diyɔrɛ ma, Uri xa ginɛ naxan bari Dawuda bɛ. ¹⁶ Dawuda naxa Ala maxandi diyɔrɛ bɛ, a man sunyi suxu a xa fe ra. A to so a xɔnyi, a naxa a sa bɔxi ma. ¹⁷ A xa forie naxa fe birin naba alako a xa keli bɔxi ma, a xa a dege, kɔnɔ a mu tin feo. ¹⁸ A xi solofere nde diyɔrɛ naxa faxa. Dawuda xa walikɛɛ mu nu wama na falafe a bɛ, barima e nu a falama e boore tagi, «Diyɔrɛ to mu nu faxaxi, muxu nu wɔyɛn nɛ a bɛ, a mu muxu danxun. Yakɔsi muxu fama a xa diyɔrɛ xa faxɛ falade a bɛ di? A fama fe xɔnɛ nan nabade!»

¹⁹ Dawuda naxa sogi a xa walikɛɛ ma, e na fe nde madukufe e xui igoroxi ra e boore tagi. Na kui a naxa a kolon a xa diyɔrɛ bara faxa. A naxa a xa walikɛɛ maxɔrin, «Diyɔrɛ bara faxa?» E naxa, «Iyo, a bara faxa.» ²⁰ Dawuda naxa keli bɔxi, a a maxa, a labundɛ sa a ma, a dugie masara, a fa siga Alatala xa banxi kui suyidide Ala bɛ. A to keli menni, a naxa siga a xɔnyi, a donse maxɔrin, a a dege. ²¹ A xa walikɛɛ naxa a maxɔrin, e naxɛ, «Munfe ra diyɔrɛ nu baloxi

tɛmɛi naxɛ, i nu sunma, i nu wama, kɔnɔ diyɔrɛ to faxaxi fa, i bara keli, i i dɛgɛ?» ²² A naxa e yaabi, «Diyɔrɛ to nu baloxi, n nu sunma, n nu wama, barima n ɲɔxɔ a ma a tɛmunde Alatala dijɛma n ma, a n ma diyɔrɛ rakisi. ²³ A to bara faxesa, n fa sunma munfe ra? N nɔma a ragbilende dunija ma fa? N tan a lima nɛ naa, kɔnɔ a tan mu gbilenma n tan ma sɔnɔn.»

²⁴ Na tɛmɛi Dawuda naxa a xa ginɛ Batisɛba madundu. E naxa lu yire keren, a naxa tɛɛgɛ, a di xɛmɛ bari. E naxa a xili sa Sulemani. Alatala to a xanu, ²⁵ a naxa Annabi Natan xɛɛ Dawuda yire, a falafe ra, Yedideya xili fan xa sa a xun, naxan wama a falafe Alatala xanuntenyi.

²⁶ Yowaba naxa Amonikae xa mangataa Raaba gere, a na mangɛ banxi suxu. ²⁷ A naxa mixie xɛɛ a falafe ra Dawuda bɛ, «N bara Raaba gere, n man bara e xa ye yire suxu. ²⁸ Yakɔsi i xa sɔɔrie malan, wo xa te taa suxude. A mu lanma n tan xa na binyɛ sɔɔ.»

²⁹ Dawuda to sɔɔrie malan, e naxa siga Raaba. A naxa din taa ra, a a suxu. ³⁰ A naxa Amoni mangɛ xa mangɛ tɔnxuma ba a xun ma, a fa a sa a yetɛ xun ma. A binya kilo tongo saxan, a yailanxi xɛɛma nan na. Gɛmɛ tofanyi fan nu na a ma. Dawuda naxa se gbegbe sɔɔ na taa kui. ³¹ A naxa na taakae findi konyie ra, naxee nu wuri xabama a nun biriki bɔnbɔma. A a raba na ki nɛ Amonikae xa taa birin kui. Na dangi xanbi Dawuda nun a xa sɔɔrie naxa gbilen Darisalamu.

13

Aminon nun Tamari

¹ Na to dangi, fe nde naxa Dawuda xa di Abisalomi xunya ginema tofanyi Tamari li. Dawuda xa di Aminon naxa a xanu folo. ² A naxa wa a maagine Tamari xon ma han na naxa findi a be fure ra. Gine dimedi nan nu a ra, konon Aminon mu noma a makorede a ra. ³ Aminon boore nde nu na na, naxan nu xili Yonadabo, Dawuda taara Simeya xa di. A nu koota ki fanyi ra. ⁴ A naxa a boore maxarin, «Mange xa di, munfe ra i yatagi ixonoxi loxoe yo loxoe? A fala n be.» Aminon naxa a yaabi, «N wama n bariboore Abisalomi maagine Tamari nan xon.» ⁵ Yonadabo naxa a fala a be, «I naxan nabama, i xa i sa, alo i na fura a gbe ra. I baba na fa i xebude, i xa a mayandi a falafe ra, <A lu n maagine Tamari xa fa n yire, a xa donse yailan n ya xori, a a so n yi ra a yete ra.>»

⁶ Na temui Aminon naxa a sa, alo a furaxi ne. Mange to fa a xebude, a naxa a fala a be, «Yandi, a lu Tamari xa fa n yire, a xa donse nde yailan n ya xori, a a so n yi ra a yete ra.» ⁷ Dawuda naxa mixie xee Tamari xonyi, a falafe ra, «I xa siga i taara Aminon xonyi, alako i xa donse yailan a be.»

⁸ Tamari naxa so a taara Aminon xa banxi kui, a naxa a li a saxi. A naxa donse nde yailan, a ture sa a ma, a a pin a ya tode ra. ⁹ A to ge, a naxa a makore a ra donse ra a yi tunde kui alako a xa a so a yi ra, konon Aminon mu tin a donde. A naxa yaamari fi mixi birin xa mini. E to mini, ¹⁰ a naxa a fala Tamari be, «Fa donse ra n ma konkoe kui. I xa a fi n ma i belexe ra.» Tamari naxa donse tongo a naxan yailanxi, a siga a ra a taara xa konkoe kui. ¹¹ A to donse ti a be, a

naxa dutun a ma, a a fala a be, «N xunya, won xa kafu!» ¹² A maagine naxa a yaabi, «N taara yandi, i naxa dutun n ma, barima na fe mooli mu lanma a xa raba Isirayila boxi ma. I naxa yi daxuna raba. ¹³ N na yaagi mooli xaninma di? I xili fan kanama ne Isirayila. I xa mange mayandi, a mu tondima n fide i ma.» ¹⁴ A mu tin a tuli matide a ra, a naxa dutun a ma, a a futi kana.

¹⁵ Na to ba a ra, Tamari xa fe naxa rapaaxu Aminon ma, a fa a fala a be, «Keli, i sigal!» ¹⁶ A naxa a yaabi, a naxe, «Ade! Xa i n keri, na paaxu dangi i naxan nabaxi n na!» Kono Aminon mu a tuli mati a ra. ¹⁷ A naxa a xa konyi xili, a a fala a be, «Yi gine keri n be, i fa naade balan.» ¹⁸ Aminon xa konyi naxa a keri, a naade balan alo a falaxi a be ki naxe.

Donma nu ragoroxi Tamari ma, naxan jingi masunbuxi. Mange xa di gine naxee mu nu xeme fe kolon sinden nu darixi na donma mooli ra. ¹⁹ Tamari naxa xube radin a yete xun na, a a xa donma iboo a ma. A naxa a belexee sa a xun ma, a siga gbelegbele ra. ²⁰ A taara Abisalomi naxa a maxarin, «I taara Aminon bara dutun i ma? N xunya, i sabari. I naxa kontofili yi xa fe ra. I taara nan a ra.» Kabi na temui Tamari naxa sabati a taara Abisalomi xonyi sunnunyi kui. ²¹ Mange Dawuda to na fe kolon, a naxa xono ki fanyi. ²² Abisalomi mu sese fala Aminon be na xa fe ra, kono xonnanteya naxa lu a boje kui Aminon mabiri, barima a nu bara fe kobi raba a maagine Tamari ra.

²³ Ne firin dangi xanbi, Abisalomi xa waliksee

nu na a xa γεχεε xabe maxabafe Bali Xasori, Eframi b̄oxi fe ma. Abisalomi naxa mange xa di birin xili naa, e xa xulunyi raba. ²⁴ Abisalomi naxa siga mange yire, a naxe, «Mange, n ma γεχεε xabe xaba temui bara a li. Xa i sa tinma, i xa fa a nun i xa mixie na xulunyi.» ²⁵ Mange naxa Abisalomi yaabi, a naxe, «Ade, n ma di, a mu lanma muxu birin xa siga, xa na mu a ra a findima kote xungbe nan na i be.» Abisalomi naxa a karaxan, k̄on̄o mange naxa tondi, a fa duba a be. ²⁶ Abisalomi naxe, «N ba, xa fe na na ki ne, a lu n xunya Aminon tan xa fa.» Mange naxe, «Munfe ra?» ²⁷ Abisalomi naxa a karaxan, han mange naxa tin Aminon nun mange xa di birin xa siga na xulunyi.

²⁸ Abisalomi naxa a fala a xa konyie be, «Aminon na siisi, n fama yaamari fide wo ma wo xa a faxa. Na waxati hali wo mu gaaxu, n tan nan wo yamarixi. Wo xa limaniya, wo a faxa.» ²⁹ Abisalomi xa konyie naxa na raba Aminon na, al̄o Abisalomi e yamarixi ki naxe. Mange xa di birin to na to, e naxa e gi e xa soe fari.

³⁰ Mange Dawuda naxa na xibaaru me beenu e xa a yire li, a falafe ra, «Abisalomi bara mange xa di xeme birin faxa, keren mu luxi.» ³¹ Mange naxa a xa donma ib̄oo sunnunyi kui, a fa goro b̄oxi ma, a tan nun a xa mixie. ³² Dawuda taara Simeya xa di xeme Yonadabo, naxa a fala a be, «N marigi, i xa di xeme birin xa mu faxaxi. Aminon gbansan nan faxaxi. Na nate nu na Abisalomi furi kabi Aminon dutunxi a maagine Tamari ma temui naxe. ³³ Mange, i naxa la na

xibaaru ra, a falafe ra i xa di xεmε birin bara faxa. Aminon gbansan nan faxaxi.»

³⁴ Na kui Abisalomi naxa a gi. Na temui taa makante naxa mixi gbege to fa ra kira xon ma kelife geya yire. ³⁵ Yonadabo naxa a fala mange be, «I xa die nan fafe yi ki, alo n a fala i be ki naxe.» ³⁶ A jan mu ge woyende, mange xa die naxa so wa ra. Mange nun a xa mixie fan naxa wa folo.

³⁷ Abisalomi nu bara a gi, a siga Gesuri mange Amixudi xa di xεmε Talamayi xonyi. Dawuda a xa di xa jonfe raba ne temui xonkuye.

³⁸ Abisalomi lu ne Gesuri xonyi je saxan.

³⁹ Mange Dawuda boje goro ne Aminon xa faxe xa fe ra, a Abisalomi lu na sinden.

14

Abisalomi gbilenfe Darisalamu

¹ Seruya xa di xεmε Yowaba nu a kolon a Abisalomi rafan Dawuda ma. ² Na kui Seruya naxa Tekowa gine nde fen naxan koota. A naxa a fala a be, «I xa i maxiri alo kaaje gine. I naxa labunde nun ture sa i ma de. I xa lu alo gine naxan buxi jonfe sunnunyi kui temui xonkuye. ³ Na temui i xa siga mange yire, i fa woyen a be alo n a falama i be ki naxe.» Yowaba naxa na woyenyi birin masen a be.

⁴ Na gine Tekowaka naxa sa woyen mange be na ki. A naxa a yatagi rafelen boxi ma mange ya i, a fa a fala, «Mange, i xa n nakisi.» ⁵ Mange naxa a maxorin, «Munse niyaxi?» A naxa a yaabi, «Kaaje gine nan n na, n ma mori bara

faxa. ⁶ Di xeme firin nu na n yi ra. Loxoxe nde e naxa gere daaxa. Mixi yo mu nu na naxan e tagi ibama. Na kui keren naxa boore faxa. ⁷ Yakosi n ma mixie bara a fala n be, a n xa n ma di so e yi ra naxan luxi, e xa a fan faxa n ma di faxaxi gberoxofe ra. E wama na ke tongoma kerenyi faxafe naxan luma n be, alako n ma mori xili nun a xa fe xa jon feo.»

⁸ Mange naxa a fala na gine be, «I naxa kontofili. Siga i xonyi. N yaamari fima i xa fe ra yakosi.» ⁹ Na Tekowa gine naxa a yaabi, «N ma fe rabaxi sare xa gbilen n tan nun n xabile ma. Na kote naxa lu mange nun a xa kibanyi xun ma.» ¹⁰ Mange naxa a fala a be, «Xa mixi nde sa i rakiiti, i xa fa a ra n xon ma. A mu i rakiitima sonon.» ¹¹ Na gine naxa a yaabi, «Mange, i xa laayidi tongo n be i Marigi Alatala xili ra, alako n ma di faxaxi gberoxofe soxi mixi naxan yi, na naxa nde sa n ma toore xun ma n ma di baloxi faxafe ra.» Mange naxa a fala a be, «N xa a fala i be Alatala xili ra, sese mu fama i xa di tode.»

¹² Na temui na gine naxa a fala mange be, «I xa i haake to, n xa masenyi nde ti i be.» A naxe, «Awa yire.» ¹³ Gine naxa a maxarin, «Munfe ra i na rabaxi Alatala xa jama ra? I xa woyenyi a masenxi i tan bara tantan, barima i mu tinxi mixi rafade i naxan kerixi. ¹⁴ Ibunadama birin faxama ne. E luxi ne alo ye iflixixi naxan mu makoma sonon! Kono Ala mu tinma mixi xa simaya xun nakanade. A fe birin nabama alako naxan bara a makuya a ra, na man xa makore a ra.»

¹⁵ «Mange, n bara yi birin masen mange be to, barima n bara gaaxu jama ya ra. N bara

a marjoxun a temunde i noma tinde n tan i xa konyi xa masenyi ra. ¹⁶ N bara a marjoxun a i noma n bade n yaxui belexe i naxan wama n tan nun n ma di faxafe, muxu naxa lu sonon Ala xa nama ya ma. ¹⁷ Mange xa masenyi xa bojesa fi n ma. I tan luxi ne n be alo Alatala xa maleke naxan noma fe fanyi nun fe jaaxi tagi rasade. I Marigi Alatala xa i mali.»

¹⁸ Mange naxa na gine yaabi, «Nondi fala n be, i naxa fefe noxun n ma.» Gine naxe, «Awa yire n mange n marigi.» ¹⁹ Mange naxa a maxorin, «I xa masenyi birin fatanxi Yowaba nan na?» Gine naxa a fala a be, «Mange, i bara nondi yati fala. Mixi mu noma fefe noxunde i ma. Yowaba nan n xexi n xa na birin masen i be. ²⁰ I xa konyi Yowaba yi rabaxi ne, alako fe nde xa masara. Kono i tan, n marigi, i xaxili fan alo Alatala xa maleke nde. I fe birin kolon naxan dangima yi boxi ma.»

²¹ Mange naxa a fala Yowaba be, a naxe, «I naxan fala, n wama na nan nabafe. Siga, i sa fa n ma di Abisalomi ra.» ²² Yowaba naxa a magoro boxi ma binye kui, a fa duba mange be. A naxa a fala mange be, «Mange n marigi, to n bara i xa hinne to n mabiri, barima i bara tin n ma woyenyi ra.» ²³ Yowaba naxa siga Gesuri Abisalomi foxo ra, a fa fa a ra Darisalamu. ²⁴ Kono Abisalomi to Darisalamu li, mange naxa yaamari fi a a naxa fa mange yire, a xa lu a xonyi. Na kui Abisalomi naxa siga a xonyi, a mu mange yire li.

²⁵ Mixi yo mu nu na Isirayila boxi ma, naxan nu tofan alo Abisalomi, kelife a xunyi han a

sanyi. Nama birin na to ne. ²⁶ Ne yo ne a nu luma a xunyi bii ra, barima a xunsexe nu binya han kilo firin mange maniyase ki ma. ²⁷ Abisalomi di xeme saxan nan bari, a nun di gine nde naxan xili Tamari. Gine tofanyi na nu a ra.

²⁸ Abisalomi naxa lu Darisalamu ne firin, mange mu tin e xa boore to ra. ²⁹ Abisalomi naxa Yowaba xili alako a xa a masen mange be, kono Yowaba fan mu tin e xa boore to ra. Abisalomi naxa a xili a sanya firin nde, kono Yowaba mu a xa xili ratin. ³⁰ Na kui Abisalomi naxa a fala a xa mixie be, «Wo a kolon, Yowaba xa mengi xe na n gbe fe ma. Wo sa te so naa ra.» ³¹ E to ge na rabade, Yowaba naxa siga Abisalomi yire, a sa a maxarin a a xa xe ganxi fe naxan ma. ³² Abisalomi naxa a yaabi, «N bara i xili alako n xa i xee mange xon, i xa a maxarin n be, <Munfe ra i n tongoxi Gesuri, i fa n na be? Xa i mu wama n tofe, a nu fisa n xa lu menni!> Yakosi n wama n yete dentegefe mange be. Xa n bara seriyen de kana, a xa n faha.» ³³ Yowaba naxa siga mange yire, a sa Abisalomi xa xera iba mange be. Na temui mange naxa Abisalomi xili. Abisalomi to siga mange yire, a naxa a magoro boxi ma binye kui, mange fa a sunbu.

15

Abisalomi findife mange ra

¹ Na temui Abisalomi naxa soori ragise nun soe soto, a nun soori mixi tongo suuli, naxee nu jere ma a ya ra. ² Abisalomi nu kelima geesege, a ti kira de ra naxan nu soma mangataa. Mixi

naxee nu minima naa ra sigafe ra mange yire alako e xa e xa kontofili masen a be, Abisalomi nu nee maxorinma, «Wo kelixi minden?» E na e kelide fala a be, ³ Abisalomi nu a falama ne e be, «Nɔndi na wo be, kɔnɔ mixi yo mu a tuli matima wo ra mange xɔnyi. ⁴ Xa n tan nan findixi kiitisa ra Isirayila bɔxi ma nu, n mixi birin makiitima tinxinyi nun nɔndi nan na nu.» ⁵ Mixi naxee nu e xinbi sinma a be, Abisalomi nu e belexe suxuma, a e sunbu. ⁶ Abisalomi nu na nan nabama Isirayilakae birin be, naxee nu sigama mange yire kiiti nde xa fe ra. Na kui a naxa e bɔɔe ya rafindi a yete ma.

⁷ Ne naani dangi xanbi, Abisalomi naxa a fala mange be, «Dije n ma, n xa siga Hebiron laayidi nde rakamalide, ⁸ n naxan tongo Alatala be, n nu na Gesuri taa kui temui naxe Arami bɔxi ma. N a fala ne, xa Alatala n nagbilen Darisalamu, n serexe bama ne a be Hebiron.» ⁹ Mange naxa a fala a be, «Siga bɔɔesa kui.» Na temui Abisalomi naxa a xun ti Hebiron na.

¹⁰ Abisalomi naxa mixie xee Isirayila bɔnsɔee birin ma, e xa a fala, «Wo na sara xui me temui naxe, wo xa a fala, Abisalomi bara mangeya tongo Hebiron.» ¹¹ A naxa mixi keme firin tongo Darisalamu, naxee a mati Hebiron, kɔnɔ e mu a kolon Abisalomi nu wama naxan nabafe naa. ¹² Abisalomi to nu serexe bama Alatala be Hebiron, a naxa Axitofeli xili Gilo taa kui. Axitofeli nu findixi Dawuda rasima nde nan na. Na waxati Abisalomi nu senbe sɔtoma, mixi gbegbe nu luma a seeti ma.

¹³ Na temui mixi nde naxa a masen Dawuda be, «Abisalomi rafa Isirayilakae ma.» ¹⁴ Na kui

Dawuda naxa a fala a xa mixie be Darisalamu, «Won xa won gi, xa na mu a ra Abisalomi fama ne won sontode. Wo xulun alako a naxa won li taa kui, a fa won faxa santidegema ra.» ¹⁵ Mange xa mixie naxa a yaabi, «Mange, i na wa fefe xon ma, muxu na i xanbi ra.» ¹⁶ Mange nun a xa mixie naxa keli a xonyi, e xa e gi. A naxa konyi gine fu lu naa alako e xa meeni mange xa banxi ma. ¹⁷ Nama birin naxa bira mange foxo ra kelife Darisalamu. E to banxi donxoe li, e naxa ti naa.

¹⁸ A xa soorie, a xa soori Keretikae nun Peletakae, nun a xa soori keme senni naxee keli Gati, e birin naxa dangi mange ya tode ra. ¹⁹ Mange naxa a fala Gatika Itayi be, «Munfe ra i fan faxi muxu foxo ra? I xa lu be mange neene seeti ma. Xone nan i ra, naxan jan bara keli a xa boxi ma. ²⁰ I faxi xoro ne. A mu lanma i xa lintan muxu foxo ra, barima n tan yati mu n sigade kolon. Wo xa gbilen, i tan nun i ngaxakerenyie. Alatala xa hinne i ra a xa tinxinyi kui.» ²¹ Itayi naxa mange yaabi, «Mange, n xa a fala i be Alatala ya xori, i siga dede, n fan sigama naa. Xa na findi faxe ra, xa na findi kisi ra, n mu kelima i seeti ma.» ²² Mange Dawuda naxa a fala Itayi be, «Awa yire.» Na kui Itayi, a xa mixie, nun e xa denbayae naxa lu Dawuda foxo ra.

²³ Nama birin nu na wafe e xui itexi ra, e dangi temui. Mange nun a xa pama naxa Sediron xure di igiri, e kira suxu naxan sigama gbengberenyi ma. ²⁴ Sadoki nun Lewi bonsoe mixie nu na na, Alatala xa kankira xaninfe ra. E naxa Alatala xa kankira ragoro, alako Abiyatari xa nu serexee ba han pama xa ge minide taa kui. ²⁵ Mange

naxa a fala Sadoki be, «I xa Alatala xa kankira ragbilen taa kui. Xa Alatala wama hinnefe n na, a n nagbilenma ne, n xa a xa hɔrɔmɔlingira nun a xa kankira to. ²⁶ Kɔnɔ xa a sa li n ma fe mu rafan Alatala ma sɔnɔn, a sago xa raba.»

²⁷ Mange man naxa a fala sɛrɛxɛdubɛ Sadoki be, «Wo xa gbilen bɔnɛsa kui, i tan nun i xa di Aximaasi, a nun Abiyatari nun a xa di Yonatan. ²⁸ N luma gbengberenyi fili ma, han n xibaaru sɔtɔma wo ra tɛmui naxɛ.» ²⁹ Na kui Sadoki nun Abiyatari naxa gbilen Darisalamu Alatala xa kankira ra, e fa lu menni.

³⁰ Dawuda nun a xa pama naxa te Oliwi kira xɔn ma sunnunyi kui, e nu wama, e xunyi makotoxi, e sanyi igeli. ³¹ Mixi nde naxa a fala Dawuda be, a Axitofeli nun Abisalomi birin na a ra yi fe kui. Dawuda naxa Ala maxandi, «Alatala, i xa Axitofeli xa marasie kana.»

³² Dawuda to so geya fari, mixie nu salima dennaxɛ, Xusayi Arika naxa fa a ralande, a xa donma ibɔɔxi a ma, xube soxi a xunyi ra sunnunyi xa fe ra. ³³ Dawuda naxa a fala a be, «Xa i bira n fɔxɔ ra, i findima kote nan na n be. ³⁴ I naxan nabama, i xa gbilen taa kui Abisalomi yire, i fa a fala a be, «Mange, n bara natɛ tongo n xa findi i xa konyi ra alɔ n a rabaxi i baba be ki naxɛ.» Na ki i nɔma Axitofeli xa marasie xun nakanade n be. ³⁵ Sɛrɛxɛdubɛ Sadoki nun Abiyatari fan na n malife. I na naxan yo mɛ mange xa banxi kui, i xa a fala e be. ³⁶ E fama e xa die Aximaasi nun Yonatan xɛɛde n yire i xa xibaaru ra.» ³⁷ Dawuda xanuntenyi Xusayi

gbilen taa kui na nan ma. A tan nun Abisalomi naxa so Darisalamu temui keren.

16

Dawuda nun Siba

¹ Dawuda to dangi geya xun tagi ra, a naxa naralan Mefiboseti xa konyi Siba ra. Sofale firin nu na a yi ra, taami keme firin bakixi e fari, tamare mooli nde suxui keme, xore xaraxi debe keme, nun weni lului keren. ² Mange naxa a maxorin, «I munse rabama yi birin na?» Siba naxa a yaabi, «Sofalee findima mange xa mixi maxanin see ra, taami nun xore findima donse nan na fonikee be, weni tan senbe nan fima mixie ma naxee taganma gbengberenyi ma.» ³ Mange naxa a maxorin, «I marigi xa di na minden?» Siba naxa a yaabi, «A na Darisalamu taa kui, barima a naxe, <Isirayilakae n baba xa mangeya ragbilenma ne n ma to.» ⁴ Mange naxa a fala Siba be, «N bara Mefiboseti ke birin fi i ma.» Siba naxe, «Mange n marigi, n bara i tantu. I xa hinne n na kudei.»

⁵ Mange Dawuda to Baxurimi li, Solu xabile xa mixi nde naxa mini naxan xili Simeyi. Gera xa di nan nu a ra. A naxa dankee rasiga Dawuda ma. ⁶ A naxa gemee mawoli Dawuda nun a xa mixie ma, naxee nu na e perefe Dawuda xa pama nun a xa soorie tagi. ⁷ Simeyi nu a dankama yi ki ne, «Keli be, keli be, i tan faxeti seriyelatate. ⁸ Alatala xa Solu bonsoe nii sare doxo i xun ma, i tan naxan findixi mange ra a joxoe ra. Alatala bara mangeya ragbilen i xa di Abisalomi ma. Yi toore bara findi i xa faxeti sare ra.»

⁹ Seruya xa di Abisayi naxa a fala mange be, «N marigi, munfe ra won a luma yi xeme xurutare xa mange konbi? Sago fi n ma n xa a xunyi bolon a de i.» ¹⁰ Mange naxa a yaabi, «Seruya xa di, i mu na yi fe kui feo. Yi mixi n dankaxi ne, barima Alatala bara a yamari a xa n danka. Nde noma a falade a be, «Munfe ra i yi rabama?»» ¹¹ Dawuda naxa a fala Abisayi nun a xa mixie be, «Xa n ma di barixi yati wama n faxafe, a mu findima n be terenna ra yi mixi fan xa n faxa naxan kelixi Bunyamin bonsoe! Wo a lu na. A xa n danka alo Alatala a yamarixi ki naxe. ¹² Temunde Alatala na n ma toore to, a fama to danke mafindide fe fanyi ra.»

¹³ Dawuda nun a xa mixie naxa bira e xa kira foxo ra. Kono Simeyi nu jerefe geya kanke Dawuda mabiri, a nu a danka, a nu geme mawoli a ma, a nu xube rate a ma. ¹⁴ Mange nun a xa jama birin naxa e yonkinde li, e taganxi. Menni e naxa e malabu.

¹⁵ Abisalomi nun a xa jama tan naxa so Darisalamu. Axitofeli fan nu na a foxo ra. ¹⁶ Dawuda xanuntenyi Xusa Arika to so Abisalomi yire, a naxa a fala a be, «Kisi na mange be! Kisi na mange be!» ¹⁷ Abisalomi naxa Xusa yaabi, «Xanunteya mu na i bore kui i boore be? Munfe ra i mu bira i xanuntenyi foxo ra?» ¹⁸ Xusa naxa Abisalomi yaabi, «Ade! N tan birama mixi nan foxo ra Alatala nun Isirayila jama naxan sugandixi. N wama lufe na nan seti ma. ¹⁹ A nun, a lanma n xa Dawuda xa di rabatu. A xa di mu i ra? N walima ne i be alo n wali i baba be ki naxe.»

²⁰ Abisalomi naxa a fala Axitofeli be, «Yakosi, a lanma won xa munse raba?» ²¹ Axitofeli naxa a fala Abisalomi be, «I xa i sa i baba xa konyi ginεe fe ma a naxee luxi mangε banxi kui. Na kui Isirayilaka birin a kolonma ne xonnanteya bara lu i tan nun i baba tagi. I xa mixie limaniyama ne i xa fe ra.» ²² E to kiri banxi ti mangε banxi fari, Abisalomi naxa a sa a baba xa konyi ginεe fe ma Isirayila pama ya xori.

²³ Na waxati Abisalomi nun Dawuda birin nu birama Axitofeli xa marasie foxo ra, alo marasie naxee kelixi Ala ma.

17

Xusa nun Axitofeli xa marasie

¹ Axitofeli naxa a fala Abisalomi be, «A lu n xa mixi wulu fu nun firin mayegeti, n xa siga Dawuda foxo ra to koe ra yati. ² N a lima naa, a taganxi, limaniya yo mu na a be, fo gaaxui. Na kui pama e gima ne, n fa mangε faxa a keren. ³ Na temui n pama birin malanma, e xa gbilen i ma. Na fatanma Dawuda xa faxe nan na. Nama fama lude boresa kui na ki ne.» ⁴ Na masenyi naxa rafa Abisalomi nun Isirayila kuntigie birin ma.

⁵ Abisalomi naxa a fala, «Wo Xusa Arika xili. Won xa na fan xui rame.» ⁶ Xusa to fa, Abisalomi naxa a fala a be, «Axitofeli xa marasi nan ya. I tan a toma di? A lanma ka a mu lanma?» ⁷ Xusa naxa a yaabi, «Yi biyaasi, Axitofeli xa marasi mu fan. ⁸ I i baba kolon, i a xa soorie kolon. Gbangbalanyie nan e ra, e xaape alo yete naxan xa die baxi a yi. I baba gere kolon. A mu xima pama ya ma. ⁹ A lima yakosi a jan bara a noxun

geya yire nde. I xa mixi nde na faxesa na gere kui, pama fama ne a falade, <Abisalomi xa mixie bara sonto a naaxi ra!> ¹⁰ Limaniya fama ne bade mixie yi ra, hali soori xoxoxoe. Isirayila i baba kolon soori ra, e a xa mixie kolon gbangbalanyie ra.»

¹¹ «N ma marasi nan ya. I xa Isirayila birin malan kelife Dana ma han Beriseeba. I xa mixie na wuya alo meyenyi naxan na baa de ra, i tan yati fama e rasode gere kui. ¹² A na dede, won fama a tode, won fama ne gorode a ma, alo xini goroma boxi ma ki naxe. Mixi keren mu luma e ya ma, muxu fama Dawuda nun a xa soori birin faxade. ¹³ Xa a sa a noxun taa nde kui, Isirayilakae fama na taa tete gemee bendunde luutie ra han tete birin ba naa.»

¹⁴ Abisalomi nun Isirayila kuntigie naxa a fala, «Xusa Arika xa marasi nan fan dangi Axitofeli xa marasi ra.» Alatala nu bara Axitofeli xa marasi koxtaxi xun nakana, alako Abisalomi xa tooro.

¹⁵ Xusa naxa a fala Sadoki nun Abiyatari serexedubee be, «Axitofeli bara Abisalomi nun Isirayila forie rasi marasi nde ra, konon tan bara e rasi fe gbete ra. ¹⁶ Yakosi wo xa xeraya iba Dawuda be keren na, a falafe ra, <I naxa lu fili ma gbengberenyi seti ma to ke ra de. I xa dangi naa ra pon, alako mange nun a xa mixie naxa sonto.>»

¹⁷ Yonatan nun Aximaasi nu na En Rogeli. Konyi gine nde naxa siga Xusa xa masenyi falade e be, alako e fan xa siga na xeraya ibade Dawuda be. E nu na En Rogeli ne barima e mu nu suusama lude Darisalamu taa kui. ¹⁸ Konon fonike nde naxa e to, a sa na fe dentege Abisalomi

be. Yonatan nun Aximaasi naxa e xulun, e sa so Baxurimi taa kui mixi nde xɔnyi. E naxa goro na mixi xa kɔlɔnyi kui, naxan nu na a xa fɔxɔe ra. ¹⁹ Gine nde naxa dugi sa na kɔlɔnyi de ra, a fa sansi xɔri dinxi sa na dugi fari, alako mixi naxa sogi fe nde ma. ²⁰ Abisalomi xa sɔorie naxa so na gine xa banxi kui, e naxa a maxɔrin, «Aximaasi nun Yonatan na minden?» Gine naxa e yaabi, «E bara xure igiri.» Abisalomi xa sɔorie naxa e fen, kɔnɔ e mu e to. Na temui e naxa gbilen Darisalamu.

²¹ E to gbilen, Aximaasi nun Yonatan naxa te kɔlɔnyi ra, e siga a fala Dawuda be, «Wo xa xure igiri mafurenyi ra. Axitofeli bara yi marasi fi Abisalomi ma wo xili ma.» ²² Na kui Dawuda nun a xa pama naxa Yuruden igiri subaxe ma, e mu mixi keren lu e xanbi ra.

²³ Axitofeli to a to a Abisalomi mu a xa marasi suxuxi, a naxa baki a xa sofale fari, a gbilen a bari taa kui. A naxa a xa fee yailan, a fa a yete gbaku. A faxa na ki ne. E naxa sa a ragata a baba xa gaburi seeti ma.

²⁴ Dawuda naxa so Maxanayimi. Abisalomi nun a xa sɔorie naxa Yuruden xure igiri. ²⁵ Abisalomi naxa Amasa ti a xa sɔorie yarerati ra, Yowaba jɔxɔe ra. Amasa findi Yeteri xa di nan na, naxan Naxasa xa di gine Abigayili dɔxɔ. Abigayili findi Yowaba nga Seruya xunya nan na. ²⁶ Abisalomi nun a xa pama naxa yonkin Galadi bɔxi ma.

²⁷ Dawuda to so Maxanayimi taa kui, Naxasa xa di Soobi, naxan kelixi Raba taa kui Amonikae xa bɔxi ma, a nun Amiyeli xa di Makiri, naxan

kelixi Lodebara, a nun Barasilayi, naxan kelixi Rogelimi taa kui Galadi boxi ma, ²⁸ nee naxa fa yi se birin na Dawuda xa mixie be: sadee, piletie, feɲɛɛ, fundenyi maniyɛ, mɛngi maniyɛ, farin, sansi xɔri ganxie, toge mɔɔli firin, ²⁹ kumi, yɛxɛɛ nun ninge xiɲɛ. E naxa fa na birin na Dawuda nun a xa pama xɔn ma, alako e xa e dege, barima e nu yi nan falama, «Yi pama bara tagan. Kaame nun ye xɔli nan e suxuxi gbengberenyi ma yi ki.»

18

Dawuda Abisalomi gerefe

¹ Dawuda naxa a xa sɔorie kɔnti, a mangɛɛ sugandi gali die be, mixi wulu keren nun mixi kɛmɛ daaxi. ² Dawuda naxa a xa sɔorie itaxun dɔxɔ saxan na. A singe xunyi naxa findi Yowaba ra, a firin nde xunyi naxa findi Seruya xa di Abisayi ra, Yowaba xunya, a saxan nde xunyi naxa findi Itayi ra, Gatika. Mange Dawuda naxa a fala e be, «N fan luma wo sɛɛti ma yi gere kui.» ³ Kɔnɔ a xa sɔorie naxa tondi, a falafe ra, «A mu lanma i fan xa so gere kui. Xa muxu sa muxu gima nɛ, na mu findima fefe ra e be. Hali won ma gali die sɛɛti sa faxa nɛ, na tide mu luma e be. Kɔnɔ i tan tide dangi sɔori wulu fu ra. A fan ki ma, a lanma i xa lu taa kui, alako i xa nɔ minide muxu malide xa fee mu sa sɔɔneya.» ⁴ Mange naxa e yaabi, a naxɛ, «Awa, wo sago.» Gali die naxa mini e dɔxɔ ki ma mixi wulu nun mixi kɛmɛ daaxi, mangɛ fan nu tixi taa naade ra. ⁵ Mange naxa Yowaba, Abisayi, nun Itayi yamari, «Wo naxa fe xɔrɔxɔɛ raba Abisalomi ra n ma fe xanunteya ma.» Nama birin naxa mangɛ

xa yaamari me, a naxan falaxi soori yareratie be Abisalomi xa fe ra.

⁶ Gali die naxa mini taa fari ma Isirayila gere. Gere naxa sin ye Efirami fotonyi kui.

⁷ Dawuda xa soorie naxa xunnakeli fanyi soto, e Isirayilaka wulu moxonen faxa na loxo kerenyi.

⁸ Gere naxa din boxi birin na. Soori gbegbe naxa loe fotonyi kui dangi a faxaxie ra santidegema ra.

⁹ Dawuda xa soorie naxa Abisalomi li fotonyi kui. A xa sofale tixi wuri xungbe nde bun ma, Abisalomi xunxexe kuye kankanxi wuri salonyie ma, a fa singan kuye ma. A xa sofale naxa a gi.

¹⁰ Soori nde to na to, a naxa sa a fala Yowaba be, a naxe, «N bara Abisalomi to, a gbakuxi wuri xungbe nde ra.»

¹¹ Yowaba naxa a yaabi, «I to a to, munfe ra i mu a faxa keren na? Xa i na raba nu, n gbeti kole fu nun beleti keren nan fima i ma na fe rabaxi sare ra.» ¹² Na xeme naxa a fala Yowaba be, «Hali i gbeti kole wulu keren fi n ma, n mu dinma mange xa di xeme ra, barima mange i tan nun Abisayi yamari muxu birin ya xori ne, <Wo naxa fe xoxoxe raba Abisalomi ra n ma fe xanunteya ma.>

¹³ Xa n sa na fe raba nu, sese mu noma n tangade mange ma, naxan fama fe birin kolonde. Hali i tan mu noma n natangade a ma.»

¹⁴ Yowaba naxa a fala a be, «N mu luma be n de makanafe ra i be.» A naxa tanbe saxan tongo, a sa e banban Abisalomi sondonyi ma. Han na waxati Abisalomi nu gbakuxi wuri ma,

a mu nu faxaxi. ¹⁵ Segetala fu naxee nu Yowaba xa geresosee maxaninma, nee naxa Abisalomi rabilin, e a bonbo han a faxa.

¹⁶ Na temui Yowaba naxa sara fe, alako jama

xa gbilen Isirayilakae fɔxɔ ra. ¹⁷ E naxa Abisalomi tongo, e a sa yili xungbe nde kui fotonyi tagi, e gɛmɛ gɛgɛbe koto a fari. Isirayilaka birin naxa e gi, e naxa siga e xɔnyi. ¹⁸ Abisalomi nu bara gɛmɛ tɔnxuma masoli, a a ti Mange xa Gulunba kui. A nu bara a fala, «Di yo mu na n bɛ naxan n xili binyama.» Na kui a naxa a yete xili sa na gɛmɛ tɔnxuma xun ma. Han to mixie na xilima «Abisalomi xa gɛmɛ tɔnxuma.»

¹⁹ Sadɔki xa di Aximaasi naxa a fala Yowaba bɛ, «A lu n xa sa a masen mange bɛ a Alatala bara a rakisi a yaxui bɛlɛxɛ.» ²⁰ Yowaba naxa a yaabi, «Na mu findima xibaaru fanyi xa ra to. Temui gbete i nɔma xibaaru fanyi masende mange bɛ, kɔnɔ to mu lanma barima mange xa di bara faxa.» ²¹ Yowaba naxa a fala Kusika nde bɛ, «Siga, i sa a dentɛge mange bɛ i naxan toxi be.» Kusika to ge a xinbi sinde Yowaba bun ma, a naxa siga mafurenyi ra.

²² Sadɔki xa di Aximaasi fan naxa a fala Yowaba bɛ, «Yandi, a lu n fan xa siga mange yire Kusika fɔxɔ ra.» Yowaba naxa a yaabi, «N ma di, i wama sigafe munfe ra? Yi biyaasi mu findixi xibaaru fanyi ra.» ²³ Aximaasi naxa a fala a bɛ, «A fa findi fefe ra, n tan wama sigafe na masenyi ra.» Yowaba naxa a yaabi, «Awa yire, siga.» Aximaasi naxa mini Yurudɛn gulunba biri ra, a dangi na Kusika ra.

²⁴ Dawuda nu dɔxɔxi taa naade dɛ ra. Taa kantama naxa te tɛtɛ fari naade biri ra. A to a ya rasiga, a naxa sa mixi nde to fa ra a keren. ²⁵ Taa kantama to na fala a xui itexi ra, mange naxa a fala, «Xa mixi keren na a ra, a na fafe xibaaru

nan na.» Na xeme to nu na fafe, ²⁶ taa kantama naxa mixi gbete to, naxan na fafe a gi ra. A naxa a fala a xui itexi ra, «Mixi gbete na fafe a gi ra.» Mange naxa a fala a be, «Na fan fafe xibaaru nde nan na.» ²⁷ Taa kantama naxa a fala, «A luxi n be alo Sadoki xa di Aximaasi nan yare. N a gi ki kolon.» Mange naxe, «Mixi fanyi nan a ra. A na fafe xibaaru fanyi nan na.» ²⁸ Aximaasi to makore mange ra, a naxa a fala a xui itexi ra, «Gere bara sooneya!» A naxa a yatagi rafelen boxi ma, a fa a fala, «Tantui na i Marigi Alatala be, naxan n ma mange yaxuie ragoroma a bun ma!» ²⁹ Mange naxa a maxorin, «Abisalomi go, tana mu na n ma fonike ma?» Aximaasi naxa a yaabi, «Yowaba to n tan nun mange xa konyi nde xee, fe nde nu na, konon mu a kolon fe naxan a ra.» ³⁰ Mange naxa a fala a be, «Lu be sinden.» Aximaasi naxa ti a xati ma.

³¹ Kusika to so, a naxa a fala, «N ma mange, n bara fa xibaaru nde ra i be. To, Alatala bara i rakisi i yaxuie belexe tinxinyi ra.» ³² Mange naxa a maxorin, «Abisalomi go, tana mu na n ma fonike ma?» A naxa a yaabi, «Mange, mixi naxee fe jaaxi rabama i ra, nun i yaxuie birin na, e xa fe xa non alo na fonike Abisalomi.»

19

Dawuda wafe Abisalomi xa fe ra

¹ Na kui mange naxa sunnun ki fanyi. A naxa te a xa konkoe kui taa naade xun ma, a wama. A nu a fala a yete ma, «N ma di Abisalomi, n ma di Abisalomi, a nu fisa n tan xa faxa i joxoe ra. Abisalomi, n ma di. Ee, n ma di!»

² E naxa na dentegε Yowaba bε, e naxε, «Mangε na wafe sunnunyi kui Abisalomi xa fe ra.» ³ E gere naxan geenixi na lɔxɔε, na naxa findi sunnunyi ra bɔxi birin bε, barima jama nu bara a mε a mangε tɔɔrɔxi a xa di Abisalomi xa faxε xa fe ra. ⁴ Sɔɔrie naxa so taa kui, e xun sinxi alo e na e gi gere ma yaagi kui.

⁵ Mangε naxa a yatagi makoto, a nu fa gbeleg-bele a xui itexi ra, «N ma di Abisalomi! N ma di Abisalomi! N ma di!» ⁶ Yowaba naxa so mangε yire, a a fala a bε, «To i bara i xa sɔɔrie rayaagi, naxee i nii ratangaxi, a nun i xa die, i xa ginεe, nun i xa konyi ginεe. ⁷ I mixie xanuma, naxee i xɔnxi, i mixie xɔnma, naxee i xanuxi. To i bara a masen a i xa sɔɔrie nun e xa yareratie tide yo mu na i bε. Xa muxu birin sa faxa nu fo Abisalomi, na nan nafanma i ma nu. ⁸ I naxan nabama, keli, i xa wɔyεn fanyi fala i xa sɔɔrie bε. Xa na mu a ra, n bara n kali Alatala ra, beenu kɔε xa so i xa xεmε birin kelima nε i xun ma to. Na fe xɔrɔxɔma i xa tɔɔrε birin bε i naxan kolon kabi i bari tɔmui.» ⁹ Na tɔmui mangε naxa mini, a a magoro taa naade ra. Nama to na kolon, e naxa siga a yire.

Isirayilaka naxee nu biraxi Abisalomi fɔxɔ ra, nee nu bara e gi na tɔmui e siga e xɔnyi. ¹⁰ Na bɔnsɔε birin nu a falama, «Mangε Dawuda bara won ba won yaxuie belexε i, a tan nan won baxi Filisitakae yi ra, kɔnɔ a a gixi nε Abisalomi tan ya ra. ¹¹ Yakɔsi, Abisalomi, won naxan findi mangε ra, na bara faxa gere kui. Won munse mamεfe, won mu sa mangε ragbilenma?»

¹² Mangε Dawuda tan naxa a fala sεrεxεdubε

Sadoki nun Abiyatari be, «Wo a fala Yuda forie be, <Munfe ra wo mu yarerati wali rabama mange ragbilenfe ra a xonyi? Mange pan bara Isirayila waxonfe me. ¹³ N ngaxakerenyi nan wo ra, won wuli keren, fase keren. Munfe ra wo na bufe mange ragbilenfe ra?> ¹⁴ Wo xa a fala Amasa fan be, <Won wuli keren, fase keren xa mu a ra? N bara n kali Ala ra, n i tima ne n ma soorie xa mange ra Yowaba joxoe ra kudei.>» ¹⁵ Na kui Dawuda naxa a niya Yudakae birin xa lan a gbilenfe ma. E naxa xera xee mange ma, a xa gbilen, a tan nun a xa mixi birin.

¹⁶ Mange naxa gbilen folo, a fa Yuruden xure li. Yudayakae naxa siga Giligali, e xa a rasene. ¹⁷ Gera xa di Simeyi, naxan kelixi Bunyamin bonsoe, naxan nu Dawuda dankaxi Baxurimi, a fan naxa siga mange Dawuda ralande. Yudayakae nun ¹⁸ Bunyaminka soori mixi wulu keren nan nu na a foxo ra.

Siba, naxan nu bara wali Solu xa denbaya be, a tan nun a xa di fu nun suuli, a nun a xa konyi moxonon, e fan naxa siga Yuruden xure mange ralande. ¹⁹ Mixie nu na mange xa nama malife xure igiride temui naxe, Gera xa di Simeyi naxa bira mange bun ma, ²⁰ a a mayandi, «N marigi, i naxa xone ragata i bone kui n be. I naxa i gbe joxo n ma fe jaaxi ra, n naxan nabaxi i ra i mini loxo. ²¹ N marigi, n bara n ma yunubi kolon. Na kui, to, n singe nan faxi i rasenede Yusufu xa mixie ya ma.»

²² Na temui Seruya xa di Abisayi naxa a fala Dawuda be, «A mu lanma xe Simeyi xa faxes, barima a bara mange danka, Alatala naxan

sugandixi?» ²³ Dawuda naxa a yaabi, «Seruya xa die, munse na won tagi? Wo wama findife n yaxuie nan na to? A lanma mixi nde xa faxa to Isirayila bɔxi ma? N jan a kolon n bara ge mangeya sɔtɔde to.» ²⁴ Mangɛ naxa a fala Simeyi bɛ, «N tan Isirayila mangɛ, n bara n kali, n mu i faxama.»

²⁵ Sɔlu xa di Mefiboseti fan naxa siga mangɛ ralande. Kabi mangɛ Dawuda keli lɔxɔɛ Darisalamu, a mu a sanyie maxa, a mu a xa dugie xa, a mu a dɛ xabe yailan. A nu mamɛ tife nɛ mangɛ xa gbilen bɔnɛsa kui. ²⁶ A to fa mangɛ ralande Darisalamu, mangɛ naxa a maxɔrin, «Mefiboseti, n to keli Darisalamu, munfe ra i mu bira n fɔxɔ ra nu?» ²⁷ A naxa a yaabi, «N ma mangɛ, n tan mu a ra. Na lɔxɔɛ n ma konyi nan n madaxu. N a fala nɛ a bɛ a xa n baki n ma sofale fari sigafe ra mangɛ fɔxɔ ra. N nu a rabama na ki nɛ, barima n sanyie mu fan. ²⁸ Kɔnɔ n ma konyi naxa siga n xun mafalade i xɔn. Yakɔsi, i tan naxan luxi alɔ Alatala xa malekɛ, i sagoe xa raba. ²⁹ A seriye ki ma a nu lanma i xa n baba bɔnsɔɛ birin faxa e xa fe kobi xa fe ra i tan mabiri, kɔnɔ i bara tin n xa lu i xa denbaya ya ma, won birin xa won dɛge yire keren. Na kui n mu nɔma i maxandide fefe ra fa.»

³⁰ Mangɛ naxa a fala a bɛ, «I naxa wɔyɛnyi yo sa na fari. N bara nate tongo Siba xa bɔxie xa itaxun.» ³¹ Mefiboseti naxa a yaabi, «N tan bɛ a nɔma a birin tongode. N jɛlexinxi barima i tan mangɛ bara so to i kendɛxi ra.»

³² Barasilayi Galadika nu bara mangɛ mati han Yurudɛn xure keli Rogelimi. E to xure igiri,

a naxa a ɲungu mange ma. ³³ Barasilayi xa simaya nu bara ɲe tongo solomasaxan li. A nu bara meeni mange ma a to siga Maxanayimi kelife Darisalamu. Kuntigi belebele nan nu a ra. ³⁴ Mange naxa a fala Barasilayi be, «I xa lu n fe ma Darisalamu. N nan ɲoxo sama ne i xon ma a fanyi ra.»

³⁵ Barasilayi naxa mange yaabi, «A lanma n xa te Darisalamu? Ne yeri luxi n ma simaya ra fa? ³⁶ N bara ɲe tongo solomasaxan soto, n bara tagan sonon. Hali donse nun minse fanyi, n de mu noma na kolonde. N tuli mu noma sigi xui mede. A mu lanma n xa findi kote tun na n ma mange be. ³⁷ N man i matima ne dondoronti, konon i wama yi heeri mooli fife n ma munfe ra? ³⁸ Yandi, i xa diɲe n tan i xa konyi xa gbilen n baride, n xa sa faxa menni, n nga nun n baba xa gaburi na dennaxe. Konon i naxan nabama n be, i xa Kimehami xanin i xun ma, i xa a mali alo i wama a xon ma ki naxe.» ³⁹ Mange naxa a fala, «Awa, n xa Kimehami xanin n xun ma, n xa i waxonfe birin naba a be.» ⁴⁰ Nama birin to Yuruden xure giri, mange naxa Barasilayi sunbu, a duba a be. Na temui Barasilayi naxa gbilen a xonyi, ⁴¹ mange naxa siga Giligali, a nun Kimehami.

Yuda pama nun Isirayila pama seeti keren nan mange mali Yuruden igiride. ⁴² Konon Isirayila xemee naxa e mawa mange xon, a falafe ra, «Muxu ngaxakerenyi Yudayakae i baxi muxu yi ra munfe ra? E tan i xa pama matixi munfe ra kelife ra Yuruden xure han i xonyi?» ⁴³ Yudaya xemee naxa Isirayilakae yaabi, e naxe, «Mange

kelixi muxu bɔnsɔɛ nɛ. A mu lanma wo xa xɔnɔ na fe ma. Muxu bara mangɛ makula donse ra? A bara muxu buɲa?» ⁴⁴ Isirayilakae naxa a fala e bɛ, «Muxu to findixi bɔnsɔɛ fu ra, muxu tide gbo wo bɛ mangɛ mabiri, a gbengbenyi yi mangɛ Dawuda. Wo wama muxu xurunfe munfe ra? Muxu tan xa singe mu mangɛ gbilenfe fala?» Kɔnɔ Yudayakae naxa xɔrɔxɔ dangi Isirayilakae ra.

20

Seeba mangɛ Dawuda matandife

¹ Mixi sɛriyɛtare nde nu na, naxan nu xili Seeba, Bikiri xa di, fatanfe Bunyamin bɔnsɔɛ ra. Seeba naxa feri fe Isirayila ɲama ma, a a fala e bɛ,

«Won mu birama Dawuda fɔxɔ ra.
Won nun Yisayi xa di mu na kɛ keren.
Isirayila ɲama xa gbilen e xɔnyi!»

² Isirayila xɛmɛ birin naxa keli Dawuda xun ma, e bira Bikiri xa di Seeba fɔxɔ ra. Yudaya xɛmɛ tan naxa lu e xa mangɛ sɛɛti ma, e sa a mati kelife Yurudɛn xure ma, han Darisalamu.

³ Mangɛ Dawuda to so a xɔnyi Darisalamu, a naxa a xa konyi ginɛ fu tongo, a nu bara naxee lu a xa banxi kantade, a e yigiya banxi makantaxi nde kui. A naxa a ɲɛngi sa e xɔn ma, kɔnɔ a nun e tan mu kafu sɔnɔn. E naxa lu na banxi kui e kaape ki ma han e faxa.

⁴ Mangɛ naxa a fala Amasa bɛ, «Siga, sa Yudaya sɔorie malan beenun xi saxan wo xa be li.» ⁵ Amasa naxa siga na rabade, kɔnɔ a naxa dugundi. ⁶ Na xi saxan to dangi, Dawuda naxa a

fala Abisayi be, «Yakosi Bikiri xa di Seeba fama won toorode dangife Abisalomi ra. I xa n ma soorie tongo, wo xa siga a fende, alako a naxa a noxun taa makantaxi nde kui, a fa loe won ma.»
⁷ Yowaba xa mixie fan naxa bira Abisayi foxo ra, a nun Keretikae nun Peletakae. E birin naxa mini Darisalamu ra, sigafe Bikiri xa di Seeba fende.

⁸ E to fanye xungbe yire li Gabayon, Amasa naxa mini e ya ra. Yowaba nu bara a xa fine tee xiri a xa geresose donma tagi. A to nu makorefe Amasa ra, a xa fine naxa mini a tee kui a bira. ⁹ Yowaba naxa Amasa xeebu, «A rabaxi di ngaxakerenyi?» A naxa a dexabe suxu a yire fanyi belexe ra xeebui kui. ¹⁰ Amasa mu a joxo sa fine xon ma naxan nu na Yowaba koola belexe i. Yowaba naxa Amasa furi soxo, a a furingee ramini kene ma, a naxa faxa keren na.

Na temui Yowaba nun a xunya Abisayi naxa siga Bikiri xa di Seeba fende. ¹¹ Yowaba xa mixi nde naxa ti Amasa fure fe ma, a a fala a xui itexi ra jama be, «Naxan na Yowaba nun Dawuda be, wo xa bira Yowaba foxo ra.» ¹² Amasa to nu saxi a wuli xora kira tagi, jama fan nu tixi naa a matode. Na kui Yowaba xa na mixi naxa Amasa fure bendun sexe xora, a dugi nde felen a ma, alako jama naxa ti naa a matode. ¹³ A to a ba kira ra, jama naxa bira Yowaba foxo ra, sigafe Bikiri xa di Seeba fende.

¹⁴ Yowaba naxa dangi Isirayila bonsoe birin na sigafe ra taa nde naxan xili Abeli Beti Maaka longori ra. Berimukae fan naxa bira a foxo ra.
¹⁵ E birin naxa Abeli Beti Maaka rabilin, Seeba

nu na na taa kui. E naxa bende malan tete kanke, alako e xa a rabira, e xa so taa kui.

¹⁶ Na kui gine xaxilima nde naxa a fala a xui itexi ra kelife tete kui, a naxe, «Wo wo tuli mati! Wo Yowaba xili n be a xa fa be, muxu xa woyen.»

¹⁷ Yowaba to a makore, na gine naxa a maxarin, «Yowaba nan i ra?» A naxa a yaabi, «Iyo.» A naxa a fala a be, «I tuli mati n tan i xa konyi gine xui ra.» A naxe, «Awa.» ¹⁸ A naxa a fala, «Birin a kolon kabi temui xonkuye, yi Abeli taa findixi xaxilima yire nan na. Mixie fama be ne temui birin marasi fende. ¹⁹ Isirayila xa taa nde nan Abeli ra naxan bopesa kolon dangi a birin na. Munfe ra i wama taa kanafe naxan findixi Alatala gbe ra?»

²⁰ Yowaba naxa a yaabi, «Ala xa n natanga na ma. N mu wama Abeli Beti Maaka kanafe.

²¹ Muxu faxi Eframika nde nan foxo ra, Bikiri xa di Seeba. A bara mange Dawuda matandi. Xa wo a so muxu yi, muxu kelima ne be keren na.» Gine naxa a yaabi, «Muxu a xunyi nan wolima wo ma tete fari ma.»

²² Na gine naxa woyen a xa mixie ra xaxilimaya ra. E naxa Bikiri xa di Seeba xunyi bolon a de i, e a woli tete fari ma, Yowaba nun a xa mixie ma. Yowaba to na to, a naxa feri fe, a xa mixie birin naxa gbilen e xonyi. Yowaba naxa siga mange yire Darisalamu.

²³ Yowaba nan nu na Isirayila soorie xa mange ra. Yehoyada xa di Benaya nan nu na Keretikae nun Peletakae xunyi ra. ²⁴ Adorami nan nu na mange xa walikae xa yarerati ra. Axiludu xa di Yehosafati nan nu na mange xa keedi

makantade xunyi ra. ²⁵ Sewa nan nu a xa sebeliti ra. Sadoki nun Abiyatari nan nu na serexedubee xunyi ra. ²⁶ Ira Yayirika nan nun na Dawuda xa serexedube ra.

21

Solu nun a bɔnsɔɛ

¹ Dawuda xa waxati, kaame sin ne boxi ma ne saxon. Dawuda to Alatala maxorin na fe keli fe naxan ma, a naxa a yaabi, «A kelixi Solu nun a bɔnsɔɛ Gabayonkae faxafe nan ma.»

² Mange naxa Gabayonkae xili, e xa de masara. Isirayilakae mu nu e tan na. Amorikae nan nu e ra, naxee nu bara saata e nun Isirayilakae ra. Kɔnɔ Solu na saate kana ne, a e gere Isirayila nun Yudaya be.

³ Dawuda naxa a fala Gabayonkae be, «N nɔma munse rabade wo be, naxan nɔma a niyade wo xa dije Alatala xa pama Isirayila ma?»

⁴ Gabayonkae naxa a yaabi, «Gbeti nun xesema fe mu na muxu nun Solu bɔnsɔɛ tagi. Muxu tan mu nɔma mixi yo faxade Isirayila boxi ma.» Mange naxa a fala, «Wo naxan yo fala, n na nan nabama wo be.» ⁵ E naxa a fala mange be, «Solu nu wama muxu sontofe ne, muxu xa jon Isirayila boxi ma.

⁶ Na kui a bɔnsɔɛ mixi solofere xa sa muxu sago, e binbie xa sa Alatala ya i Ala xa Mixi Sugandixi Solu xa taa kui, dennaxe xili falama Gibeya.» Mange Dawuda naxa e yaabi, «N e sama ne wo sago.»

⁷ Mange mu tin Solu xa mamadi Mefiboseti sode e yi ra. Yonatan xa di nan nu na ra. Dawuda nu bara a kali Solu xa di Yonatan be a mu fe jaaxi

yo rabama a xa denbaya ra. ⁸ Mange naxa Aya xa di ginε Risipa, xa di xεmε firin tongo, a naxee bari Sɔlu bε. Nee xili nε Aramoni nun Mefiboseti. A naxa Sɔlu xa di ginε Mikali, xa di xεmε suuli fan tongo, a naxee bari Barasilayi xa di Adiriyeli bε, Mexolaka. ⁹ A naxa na mixie so Gabayonkae yi ra, e fa e sangbon geya fari Alatala ya i lɔxɔε keren kui, naxan findixi xε xabε lɔxɔε singe ra.

¹⁰ Aya xa di ginε Risipa naxa a xa kaape dugi itala fanye fari furee nu na dennaxε, a dɔxɔ a ma kelife xε xabε han tunc birε. A mu tin xɔnie xa goro furee ma yanyi ra, a mu tin burun subee xa e don kɔε ra. ¹¹ Mixi nde naxa sa na fe fala Dawuda bε. Risipa na raba Sɔlu nan xa fe ra, barima a xa konyi ginε nan nu a ra. ¹² Na temui Dawuda naxa siga Sɔlu nun a xa di xεmε Yonatan xɔrie tongode Yabesi, Galadi bɔxi ma. Filisitakae to e faxa Gilibowa, e e furee gbaku Beti San taa nan kui, Yabesikae fan nu bara sa e furee tongo, e e xanin Yabesi. ¹³ Na ki, Dawuda naxa Sɔlu, a xa di, nun na mixi solofere xɔrie tongo, a e xanin. ¹⁴ A naxa yaamari fi, a Sɔlu nun a xa di Yonatan xɔrie xa ragata Sela, Bunyamin bɔnsɔε xa bɔxi ma, Sɔlu baba Kisu xa gaburi yire. E to gε mangε waxɔnfe rabade, Ala naxa hinne e xa bɔxi ra.

¹⁵ Gere man naxa bira a i Isirayila nun Filisita tagi. Dawuda nun a xa sɔorie naxa siga Filisitakae gere. Dawuda nu bara tagan folo na temui. ¹⁶ Yisibi Benobi, naxan fatan Rafa bɔnsɔε ra, nu a falama a a wama Dawuda faxafe. Tanbe kuye nu na a yi ra naxan binye nu dangi kilo saxan na. Santidegema fan nu xirixi a tagi. ¹⁷ A

nu na Dawuda gerefe temui naxe, Seruya xa di Abisayi naxa fa Dawuda malide, a na Filisitaka faxa. Na kui, Dawuda xa mixie naxa a rakali a a yete mu minima gere sode sonon, alako mange fanyi naxa ba Isirayila xun.

¹⁸ Na gere to ba a ra, gere gbete man naxa bira a i Gobo, Filisitakae nun Isirayilakae tagi. Sibekayi, Husatika naxa Safa faxa, Rafa bonsoe nde.

¹⁹ Temui gbete, gere naxa bira a i Gobo man, Filisitakae nun Isirayilakae tagi. Na gere kui, Yare, Oregimu xa di Elexanan Betelsemuka naxa Goliyati Gatika faxa, naxan xa tanbe nu xungbo alo dugi soxo wuri.

²⁰ Gere gbete man naxa bira a i Gati. Rafa bonsoe senbema nde nu na, belexe sole senni senni nan nu na a belexe firinyi ma, san sole senni senni a sanyi firinyi fan ma, a birin nalanxi sole moxonon nun naani. ²¹ A to Isirayila konbi, Dawuda taara Simeya xa di Yonatan naxa a faxa.

²² Na Gatika naani birin kelixi Rafa bonsoe ne. Dawuda nun a xa soorie nan nee birin faxa.

22

Dawuda xa beeti (Yabura Dawuda 18:1-50)

¹ Alatala to Dawuda ratanga Solu nun a yaxuie ma, Dawuda naxa yi beeti ba Alatala be. ² A naxe, «Alatala nan n ma fanye ra, Alatala nan n ma yire makantaxi ra, Alatala nan n nakisima ra. ³ N Marigi Ala luxi alo geme yire n lingira sotoma dennaxe.

A luxi alo wure lefa n be,
 alo senbema naxan n nakisima,
 alo taa makantaxi n sabatima dennaxe.
 I tan, n nakisima, i n natangama n yaxuie ma.

⁴ Ala tantu!

N to i xili,
 i bara n natanga n yaxuie ma.

⁵ Faxε nu bara wa nɔfe n na,
 alo mɔrɔnyie naxee dusuma mixi xun na.

N nu bara kontɔfili gbaloe ra,

⁶ faxε luuti nu bara n xiri,
 faxε yeε nu bara itala n ya ra.

⁷ N ma tɔɔre kui, n bara Alatala xili,
 n bara n Marigi Ala maxandi.

A bara n xui me a xa hɔrɔmɔlingira kui,
 n wa xui bara a tuli li.

⁸ Awa, koore nun bɔxi naxa imaxa,
 e serɛn Ala xa xɔne ya i.

⁹ Tuuri nu minima a pɔe i,
 te nu minima a de i,

te wole nu kasanma.

¹⁰ A naxa koore walaxe jɛnken,
 a goro nuxui binye fari.

¹¹ A naxa ti maleke fari,
 a a jere koore ma foye fari.

¹² Nuxui ifɔɔrɔxie nu na a rabilinyi,
 e rafexi ye ra.

¹³ Te wolee nu minima a xa yanbe ya ra.

¹⁴ Alatala xui nu luxi alo se sarinyi.

Koore Mange naxa a xui ramini.

¹⁵ A naxa seyamakonyie woli alo xalie,
 e xa n yaxuie keru.

16 Baa bunyi naxa maba,
 bɔxi xɔri naxa makenen,
 Alatala ɲɔɛ foye to mini.

17 A naxa a bɛɛɛ itala keli koore ma,
 a n suxu, a n namini baa ye xɔra.

18 A naxa n natanga n yaxui senbɛmae ma,
 n xɔnnante naxee senbɛ gbo n bɛ.

19 E nu n gerema n xunsin lɔxɔɛɛ kui,
 kɔnɔ Alatala nu findixi n malima nan na.

20 A naxa n namini,
 a naxa n nakisi a xa xanunteya xa fe ra.

21 Alatala n suxu n ma tinxinyi nan ma,
 a n ma seniyenyi sare ragbilen n ma,

22 barima n nu ɲɛrema Alatala xa kira nan xɔn,
 n mu n baxi n Marigi Ala xa kira ma alo mixi
 ɲaaxie.

23 N birama a xa yaamarie fɔxɔ ra,
 n mu gbilenma a xa seriye fɔxɔ ra.

24 N tinxin nɛ a bɛ,
 n fe kobi birin lu na.

25 Na kui Alatala naxa n ma tinxinyi
 nun n ma seniyenyi sare ragbilen n ma.

26 Mixi naxan tima i sɛɛti ma,
 i fan tima na kanyi nan sɛɛti ma.
 Mixi naxan mu findi flankafui ra i mabiri,
 i fan mu i xa laayidi kanama na kanyi bɛ.

27 Mixi naxan seniyen i ya xɔri,
 i fan i xa seniyenyi masenma na kanyi bɛ.
 Mixi naxan fe kanama,
 i fan fata na sare ragbilende a ma.

28 I mixi magoroxie itema ne,
i yete igboee magoroma ne.

29 I tan Alatala nan na n ma naiyalanyi ra.
Alatala nan dimi iyalanma n be.

30 Xa i na n foxo ra,
n mu gaaxuma soori gali ya ra.
Xa n Marigi Ala na n foxo ra,
n suusama ne gere ra.

31 Ala xa kira kamalixi.
Ala xa masenyi seniyenxi.
A findixi makante nan na mixi be,
naxan a yete taxu a ra.

32 Nde na Ala ra xa Alatala mu a ra?
Nde na ibunadama xa fanye ra xa muxu Marigi
Ala mu a ra?

33 Ala nan na n ma yire makantaxi ra,
naxan kira fanyi yailanma n be.

34 A n malima n ma jere kui,
alo a xeli malima ki naxe a xa jere kui geyae fari.

35 A n malima n ma gere kui,
alo senbema naxan xali wure gbeeli daaxi ita-
lama.

36 I findixi n ma kantama nan na,
i n xun nakelima.

37 I n naperema a fanyi ra,
n ma kira mu findima toore ra n be.

38 N na n yaxuie kerima, n e sontoma.
N mu gbilenma e foxo ra fo n e birin faxa.

39 N e faxama ne, n e bonboma ne.
E mu kelima sonon, e luma n bun ma abadan.

40 I senbe fima n ma gere kui,
i n yaxuie ragoroma n bun ma.

41 I n yaxuie kerima n ya ra,

i n xonnantee ralɔɛma nɛ.

⁴² E e ya ragema nɛ, kɔnɔ e rakisima mu na!

E Alatala xilima nɛ, kɔnɔ a mu e yaabima!

⁴³ N e luntunma nɛ e findi xube ra,
n e iboronma nɛ alɔ boora.

⁴⁴ I bara n natanga n ma ɲama xa ɲɔxɔnsɔsɔɛ
ma,

i bara n findi ɲamanɛɛ xa mangɛ ra,

i bara sie lu n sagoe n mu naxee kolon.

⁴⁵ Si gbetɛɛ n matɔxɔma,

e n ma yaamari birin suxuma.

⁴⁶ Si gbetɛɛ mu suusama sɔnɔn,

e minima e xa yire makantaxie kui gaaxui ra.

⁴⁷ Kisi na Alatala bɛ,

tantui na a bɛ naxan luxi alɔ fanye n bɛ,

a xili xa matɔxɔ.

⁴⁸ Tantui na Ala bɛ,

naxan n gbe ɲɔxɔma,

naxan sie luma n sagoe,

⁴⁹ naxan n bama n yaxuie yi ra,

naxan n natema yaxuie xun ma,

naxan n bama mixi ɲaaxi bɛlɛxɛ i.

⁵⁰ Na nan a ra, n i matɔxɔma sie tagi, Alatala!

N bɛɛti bama i xili ra.

⁵¹ A bara a xa mangɛ sugandixi rakisi,

a mu gbilen na mangɛ fɔxɔ ra,

naxan findixi Dawuda nun a bɔnsɔɛ ra abadan.»

23

Dawuda xa masenyi dɔnxɔɛ

¹ Dawuda xa masenyi dɔnxɔɛ nan ya:

Yisayi xa di Dawuda xa masenyi nan ya,
kuntigi xungbe,
Yaxuba Marigi Ala naxan sugandixi mangε ra,
beetiba naxan maniye mu na Isirayila bɔxi ma.

² «Alatala Xaxili bara so n de i,
a xa masenyi nan ya.

³ Isirayila Marigi Ala bara wɔyen,
Isirayila xa fanye bara a fala n be,
«Naxan na mangeya xaninfe tinxinyi ra,
naxan na mangeya xaninfe Ala xa yaragaaxui
kui,

⁴ na kanyi luxi ne alo geesege,
soge te temui nuxui yo mu a ya ma.
A luxi alo yanbe nun tune naxan sansi raminima
bɔxi ma.

⁵ N ma denbaya na na ki ne Ala be,
barima muxu xa saate mu kanama abadan,
a mabanbanxi a fanyi ra.
A fama n ma kisi rakamalide,
a hinnema n na fe fanyi birin na.»

⁶ «Kɔnɔ mixi seriyetare luxi ne
alo sansi tunbe daaxi naxan xun nakanama,
naxan mu matongoma belexe ra,

⁷ naxan xabama degema nun kerira,
naxan ganma te ra a bulaxi dennaxe.»

*Dawuda xa senbemaε
(Yudaya Mangε I 11:10-47)*

⁸ Dawuda xa soorie xunyiε nan ya: Xakimoni
xa di Yasobeyami, naxan findi e xunyi ra. A tan
naxan man nu xili Adino Esinika, nan mixi kemeε
solomasaxan faxesa tanbe ra gere keren kui.

⁹ A firin nde findi Dodayi xa di Eleyasari nan na, Axowaka. A nu na Dawuda xa senbema saxanyie ya ma, naxee Dawuda mali Filisitakae gere, Isirayilakae to e gi e ma e siga geya fari.

¹⁰ A tan nan Filisitakae gere, han a belexe kankan a xa santidegema ma. Alatala naxa xun nakeli fanyi fi e ma na loxo. Nama mu gbilen Eleyasari yire fo gere to jon. E naxa mixi faxaxie harige tongo.

¹¹ A saxan nde findi Age xa di Sanma nan na, Hararaka. Filisitakae nu e malanxi Lexi temui naxe. Boxi nde nu na menni, toge nu sixi naxan ma. Isirayilakae nu bara e gi Filisitakae ma, ¹² kono Sanma naxa ti na toge xe tagi Filisitakae gere. Alatala naxa xunnakeli fanyi fi e ma na loxo.

¹³ Yarerati saxan, Dawuda xa yarerati tongo saxanyie ya ma, naxa siga Dawuda yire Adulama fonme ra. Filisitakae nu tixi Refa gulunba kui.

¹⁴ Na waxati Dawuda nu na a xa yire makantaxi kui, Filisitakae fan nu na Beteleemu.

¹⁵ Dawuda naxa a sago nde fala, «A xoli n ma n xa Beteleemu kolonyi ye min.» ¹⁶ Na soori yarerati saxanyie naxa Filisita naaninyi igiri, e sa ye ba kolonyi ra naxan na Beteleemu naade ra. E to fa na ra Dawuda be, a naxa tondi na minde. A naxa a ifili boxi ma serexe ra Alatala be. ¹⁷ A naxa a fala, «Ala xa n natanga na ma. N mu noma yi ye minde, n ma xemee naxan sotoxi n be e nii sare ra. Na luma alo e nii tide mu gbo n be.» Na kui a naxa tondi ye minde a xa senbema saxanyie naxan soto a be.

¹⁸ Yowaba ngaxakerenyi Abisayi nan nu findixi na senbema saxanyie xunyi ra. A nu bara xeme keme saxan faxa a xa tanbe ra. A xili nu gbo alo na xeme saxanyie. ¹⁹ A naxa binye soto dangi e tan na, kono a mu nu na e ya ma hali a to nu findixi e xa mange ra.

²⁰ Yehoyada xa di Benaya Kabaseeli findi senbema nde xa di nan na. A nu bara fe xungbe gbegbe raba, alo Ariyeli Mowabaka firinyie faxafe. A man naxa yete nde faxa kolonyi kui balabalanyi temui. ²¹ Loxoe nde a naxa Misiraka gbangbalanyi nde faxa. Tanbe belebele nu na Misiraka yi ra. Benaya naxa na ba a yi ra wuri di ra, a a faxa a yete xa tanbe ra. ²² Yehoyada xa di Benaya xa fe xungbe nan na ki. A xili gbo na senbema saxanyi ya ma. ²³ A naxa binye soto dangi na xeme tongo saxan na, kono a senbe mu gbo na senbema saxanyi be. Dawuda xa gundo soori nan nu a ra.

²⁴ Senbema gbetee nan ya:

Yowaba xunya Asaheli,

naxan nu na na mixi tongo saxanyie ya ma,

Dodo xa di Elexanan Betelsemuka,

²⁵ Samoti Harorika, Elika Xarodika,

²⁶ Xeleesi Pelonka, Ikesi xa di Ira Tekowaka,

²⁷ Abiyeseri Anatotika, Mebunnayi Husatika,

²⁸ Salamon Ahoxika, Maharayi Netofaka,

²⁹ Baanna xa di Xeleda Netofaka, Ribayi xa di Itayi,

naxan keli Gibiya Bunyamin bonsoe xa boxi ma,

³⁰ Benaya Piratonka, Xurayi Gaasika,

³¹ Abiyeli Arabaka, Asamafeti Baxurimika,

³² Eliyaba Saalabonka, Hasemi xa di, Yonatan,

33 Saama Hararaka, Sakara xa di Axiyama
 Hararaka,
 34 Maakaka xa di Axasabayi xa di Elifeleti,
 Axitofeli Gilonka xa di Eliyami,
 35 Xesero Karemeleka, Paarayi Aribika,
 36 Natan ngaxakerenyi Yigali Sobaka, Bani
 Gadika,
 37 Seleki Amonika, Seruya xa di Naxarayi
 Berotika,
 naxan nu Yowaba xa geresosee xaninma,
 38 Ira nun Garebe Yatirikae,
 a nun ³⁹ Uriya Xitika.
 E birin nalanxi, mixi tongo saxan nun solofere.

24

Isirayila nama kontife *(Yudaya Mang'e I 21:1-26)*

¹ Na temui Alatala naxa xɔnɔ Isirayila ma a
 sanya firin nde. A naxa mapɔxunyi nde raso
 Dawuda bɔɔɛ e xili ma, a a fala a bɛ, «Siga
 Isirayila nun Yudaya mixie konti.» ² Na kui
 mang'e Dawuda naxa a fala a xa sɔorie xa mang'e
 Yowaba bɛ, a naxɛ, «Siga Isirayila bɔnsɔɛ birin
 xɔnyi, kelifɛ Dana ma han Beriseeba. I xa
 na nama konti alako n xa mixi xasabi kolon.»
³ Yowaba naxa mang'e yaabi, «I Marigi Ala xa
 nama rawuya dɔxɔ kemɛ i ya xɔri, kɔnɔ mang'e,
 munfe ra i wama yi rabafe?»

⁴ Mang'e naxa a yaabi a xɔrɔxɔɛ ra. Yowaba
 nun sɔori mang'e naxa keli mang'e xun, e siga
 Isirayila nama kontide. ⁵ E naxa Yuruden xure
 igiri, e yonkin Aroweri yirefanyi ma. Na taa na

gulunba nan kui Gadi, Yaaseri biri. ⁶ E naxa siga Galadi bɔxi ma, Tatimi Xodosi, Dana Yaan, nun Sidon biri. ⁷ E naxa siga Tire yire makantaxi, a nun taa birin naxee nu na Hiwikae nun Kanaankae xa bɔxi ma. A rapɔnyi, e naxa siga han Beriseeba, naxan na Yudaya bɔxi yirefanyi biri.

⁸ E to γε bɔxi birin isade kike solomanaani xi mɔxɔɓen bun ma, e naxa so Darisalamu. ⁹ Yowaba naxa pama xasabi dentegɛ mange bɛ. Xeme mixi wulu keme solomasaxan nan nu na Isirayila, naxee nu noma findide soorie ra. Xeme mixi wulu keme suuli nan nu na Yudaya fan, naxee nu noma findide soorie ra.

¹⁰ Dawuda to γε pama kontide, a bɔɓe naxa mapaxu, a fa a fala Alatala bɛ, «N to yi rabaxi, n bara yunubi belebele raba. Yakosi n bara i mayandi i xa diɓe i xa konyi xa yunubi ma. Na bara findi n ma daxupa ra.» ¹¹ Dawuda to keli gɛɛɛgɛ, a lixi Alatala nu bara masenyi ti a xa namijɔnmɛ Gadi bɛ, Dawuda xa waliyu, a naxɛ, ¹² «I xa a fala Dawuda bɛ, Alatala yi nan masenxi i bɛ, <N bara fe saxan masen i bɛ, i xa keren sugandi i wama n xa naxan naba i ra.» ¹³ Gadi naxa siga Dawuda yire, a a fala a bɛ, «Alatala yi nan masenxi i bɛ, <I bara tin naxankate mundun na: kaame xa sin bɔxi ɓe solofere, xa na mu i yaxuie xa no wo ra e xa santidegema ra kike saxan, xa na mu fure paaxi xa din Isirayila pama ma xi saxan bun ma. Yakosi i xa a mato n lan n xa naxan fala n xɛɛma bɛ.» ¹⁴ Dawuda naxa Gadi yaabi, «N bɔɓe bara mapaxu a xɔɔxɔɔ ra. A lan n xa n sa Alatala nan belexe i, naxan xa kinikini gbo. Na fisa adamadie belexe bɛ.»

¹⁵ Alatala naxa fure jaaxi radin Isirayila ma, kelife gεεsege han a waxati naxan fala. Na kui, kelife Dana han a sa dɔxɔ Beriseeba ra, xeme wulu tongo solofere nan faxa Isirayila bɔxi ma.

¹⁶ Ala xa maleke to Darisalamu kana folo, Alatala naxa nimisa na tɔɔre xa fe ra. A naxa a masen maleke be naxan nu na jama ya ma, «Na lan. E lu na sinden.» Alatala xa maleke nu tixi Arawuna Yebusuka xa lonyi ma.

¹⁷ Dawuda to maleke to faxe ti ra jama tagi, a naxa a fala Alatala be, «N tan nan yunubi rabaxi, n tan nan yi fe kobi niyaxi. Yi jama munse rabaxi? N Marigi Alatala, i xa n tan nun n ma denbaya halaki, i xa i xa jama lu na.»

¹⁸ Na temui Annabi Gadi naxa siga Dawuda yire, a a fala a be «Keli, i xa sa serexebade ti Alatala be Arawuna Yebusuka xa lonyi ma.»

¹⁹ Dawuda naxa te naa alo Gadi a fala a be Alatala xili ra ki naxe.

²⁰ Keli yire itexi nde ma, Arawuna naxa mange nun a xa mixie to fa ra a yire. A naxa keli keren na, a sa e ralan, a a felen bɔxi ma mange bun ma.

²¹ Arawuna naxa a maxɔrin, «Mange faxi munse fende a xa konyi yire?» Dawuda naxa a yaabi, «N wama yi lonyi nan sarafe i ma alako n xa serexebade ti Alatala be. Na ki fure jaaxi xa jɔn jama ma.»

²² Arawuna naxa Dawuda yaabi, «Mange, a tongo. N marigi xa a waxɔnfe raba a ra. N bara yi ningee fan so i yi ra, e xa findi serexe gan daaxi ra. Yi saretie noma gande yege ra, yi mengi fan xa findi serexe ra. ²³ N bara yi birin fi i ma.» Arawuna man naxa a fala mange be, «I Marigi Alatala xa i xa serexe rasuxu.»

²⁴ Κοῖνο mange Dawuda naxa a fala Arawuna be, «Ade, n wama a sarafe ne kobiri ra naxan lanma seriyε ki ma. N mu se bama serexe ra Alatala be, naxan mu kelima n yete harige ma. N mu noma serexe gan daaxi bade n mu naxan sare baxi.» Na kui Dawuda naxa Arawuna xa lonyi nun a xa ningee sara gbeti kilo tongo suuli ra. ²⁵ Dawuda naxa serexebade ti menni Alatala be, a fa serexe gan daaxi nun xanunteya serexe ba. Alatala naxa na serexee suxu Isirayila be, fure jaaxi dan na ki ne.

Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila
The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso
Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

copyright © 2015 Mission Evangélique Réformée Néerlandaise et les
Traducteurs Pionniers de la Bible

Language: Susu

Contributor: Mission Evangélique Réformée Néerlandaise

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

f1d08866-ea3e-5b9b-b506-e7690c5c61d2